

**ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ**

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»**

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

**Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΙΤΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ
ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ**

ΟΝΟΜΑ ΦΟΙΤΗΤΗ

ΠΟΛΥΖΟΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ

ΟΝΟΜΑ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ

ΜΕΝΕΞΙΑΔΗΣ ΜΑΡΙΟΣ

ΚΑΡΔΙΤΣΑ , ΙΟΥΝΙΟΣ , 2012

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

**Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΙΤΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΟΙΤΗΤΗ

ΠΟΛΥΖΟΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ

ΟΝΟΜΑ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ :

ΜΕΝΕΞΙΑΔΗΣ ΜΑΡΙΟΣ

ΚΑΡΔΙΤΣΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ, 2012

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία αποσκοπεί στη διερεύνηση των διαστάσεων που λαμβάνει η ανεργία στην περιοχή της Θεσσαλίας. Η ανεργία αποτελεί μια από τις σημαντικότερες αρνητικές εξελίξεις της οικονομικής δραστηριότητας . Η επίμονη ανεργία πλήττει τόσο σε μικροοικονομικό όσο και σε μακροοικονομικό επίπεδο το οικονομικό σύστημα, όπως δημιουργεί διαταραχές στις περιοχές που εμφανίζεται. Η Θεσσαλία είναι γεωγραφικό διαμέρισμα της Ελλάδας. Και επίσης, αποτελεί μία από τις 13 διοικητικές περιφέρειες της Ελλάδας της οποίας το εργατικό δυναμικό αντιμετωπίζει την ανεργία σε σημαντικό επίπεδο το τελευταίο χρονικό διάστημα. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, τη σημαντικότερη συνεισφορά στην απασχόληση της περιοχής της Θεσσαλίας, έχουν κλάδοι όπως είναι το εμπόριο καθώς και κλάδοι της αγροτικής οικονομίας. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί με επιτυχία το πρόβλημα της ανεργίας στη συγκεκριμένη περιφέρεια, απαιτούνται στοχευόμενες δράσεις, όπως είναι η ενίσχυση της ενδογενούς περιφερειακής ανάπτυξης και η βελτίωση της κοινωνικής συνοχής.

EVOLUTION AND CAUSES OF UNEMPLOYMENT IN THE THESSALY

ABSTRACT

This assignment aims to research the main options of the unemployment rates in the area of Thessaly. Unemployment is one of the most important negative effects of economic operation. The persistent unemployment bludgeons economic system in a macroeconomic and a microeconomic perspective such as impact on specific regions. Ionian Islands is one of the thirteen regions of Greece, and its labor force confronts unemployment in a significant rate in the last period. According to the research results the most important contribution to the Thessalian employment rate has branches such as trade and agriculture. In order the unemployment problem to be encountered it is necessary to be undertaken actions like the reinforcement of regional endogenous development as also the improvement of social cohesion.

Λέξεις-Όροι Κλειδιά: Ανεργία, Απασχόληση, Οικονομική Δραστηριότητα, Θεσσαλία

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την ανοχή και τον επιβλέποντα καθηγητή για τις διορθώσεις και τις προτάσεις του.

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	12
1.1 Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	12
1.2 Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	13
1.2.1 Θεωρητική και Εμπειρική Προσέγγιση	13
1.2.2 Η Μέθοδος της Μελέτης Περίπτωσης	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	15
2.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	15
2.2 ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	17
2.3 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΥΚΛΩΜΑΤΟΣ	19
2.3.1 Το Εργατικό Δυναμικό	19
2.3.2 Η Προσφορά Εργασίας	20
2.3.3 Προσδιοριστικοί Παράγοντες της Ζήτησης Εργασία	23
2.3.4 Η Ζήτηση Εργασίας	24
2.3.5 Ισορροπία στην Αγορά Εργασίας	26
2.3.6 Απασχόληση και Οικονομική Δραστηριότητα	27
2.4 ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΕ ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	28
2.5 ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	29
2.6 ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	31
2.7 ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΝ ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΠΕΡΙΟΔΟ	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ - Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	35
3.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ. - Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ	54
4.1 Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ	54
4.2 Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ	56
4.3 ΤΑ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	60
4.4 Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ	63
4.4.4 Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ	73

4.4 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	76
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	79
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	81

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 3.1: Δημογραφικά χαρακτηριστικά	
Πίνακας 3.2: Πληθυσμιακή εξέλιξη 1958-2008	
Πίνακας 3.3: Πληθυσμιακή εξέλιξη 1958-2008 (μεταβολές σε %)	
Πίνακας 3.4: Πληθυσμός κατά ομάδες ηλικιών Ν. Μαγνησίας 1958-2008	
Πίνακας 3.5: Κατανομή του πληθυσμού κατά ομάδες ηλικιών 5 ετών για τον Ν. Μαγνησίας και Ελλάδα για το 2008	
Πίνακας 3.6: Κατανομή του πληθυσμού κατά ομάδες ηλικιών 5 ετών για τον Ν. Μαγνησίας και Ελλάδα για το 2008	
Πίνακας 3.7: Πληθυσμός Καποδιστριακών Δήμων Ν. Μαγνησίας (2000-2010)	
Πίνακας 3.8: Δείκτης γήρανσης πληθυσμού - Νομού Μαγνησίας (1998-2008)	
Πίνακας 3.9: Δείκτης νεανικότητας πληθυσμού - Νομού Μαγνησίας (1998-2008)	
Πίνακας 3.10: Δείκτης εξάρτησης πληθυσμού - Νομού Μαγνησίας (1998-2008)	
Πίνακας 4.1 Εξέλιξη του Πληθυσμού στη Θεσσαλία	
Πίνακας 4.2 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην περιοχή της Θεσσαλίας	
Πίνακας 4.3 Ποσοστιαία Συμμετοχή των Νομών της Θεσσαλίας στο συνολικό Προϊόν	
Πίνακας 4.4 Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ στην Περιφέρεια της Θεσσαλίας	
Πίνακας 4.5 - Ποσοστό Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ επί του Συνόλου της Περιφέρειας ανά Νομό	
Πίνακας 4.6 Επενδύσεις ανά Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας στη Θεσσαλία (ποσά σε εκατομμύρια ευρώ)	
Πίνακας 4.7 Ποσοστιαία Κατανομή Επενδύσεων στη Θεσσαλία	
Πίνακας 4.8 Συνολική Απασχόληση στη Θεσσαλία	
Πίνακας 4.9 Ρυθμός Μεταβολής Ελληνικού Ακαθάριστου Προϊόντος 2006-2010	
Πίνακας 4.10 Έλλειμμα και Χρέος Ελληνικής Οικονομίας Πηγή: Eurostat	
Πίνακας 4.11 Πληθωρισμός Ελληνικής Οικονομίας 2005-2009 Πηγή: Eurostat	
Πίνακας 4.12 Ανεργία στην Ελληνική Επικράτεια 1980-1997	
Πίνακας 4.14 Εποχιακή Ανεργία στην Ελλάδα 2004-2009	
Πίνακας 4.15 Η Ανεργία στη Θεσσαλία	

Πίνακας 4.16 Κλαδική Συμμετοχή στην Παραγωγή Προστιθέμενης Αξίας

Πίνακας 4.17 Coefficients^a

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 2.1 - Η συνάρτηση προσφοράς εργασίας

Διάγραμμα 2.2 - Η συνάρτηση ζήτησης εργασίας

Διάγραμμα 2.3 - Ισορροπία στην αγορά εργασίας

Διάγραμμα 3.1: Ηλικιακή Πυραμίδα για το σύνολο της Χώρας, 2008

Διάγραμμα 3.2: Ηλικιακή Πυραμίδα για το νομό Μαγνησίας, 2008

Διάγραμμα 3.4: Ηλικιακή Πυραμίδα για το νομό Μαγνησίας, 2008

Διάγραμμα 3.3: Ηλικιακή Πυραμίδα για το σύνολο της Χώρας, 2008

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 4.1 - Ποσοστιαία Συμμετοχή της Περιφέρειας Θεσσαλίας στο Ελληνικό ΑΕΠ

Γράφημα 4.2 Σχέση Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ Θεσσαλίας με Επικράτεια

Γράφημα 4.3 Ανεργία στην Ελληνική Επικράτεια 1980-1998

Γράφημα 4.4 Ανεργία στην Ελληνική Επικράτεια 1998-2010

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία επιχειρεί να διερευνήσει τις διαστάσεις της ανεργίας στην περιοχή της Θεσσαλίας, κατά τη διάρκεια της τελευταίας εικοσαετίας. Σκοπός της εργασίας είναι να καταστεί κατανοητό το φαινόμενο εξάπλωσης της ανεργίας στη συγκεκριμένη περιοχή, να αναζητηθούν τα αίτια του καθώς και να προταθούν τα απαιτούμενα μέτρα για την καταπολέμηση του. Η εργασία αναπτύσσεται, μελετώντας το ευρύτερο οικονομικό κλίμα της Ελλάδας., το σχετικά πρόσφατο διάστημα, καθώς και την επίδραση που αυτό ασκεί στην ανεργία.

Η ανεργία αποτελεί ένα σύγχρονο οικονομικό φαινόμενο, με έντονες τις κοινωνικές διαστάσεις. Η ανεργία αναπτύσσεται ως απόρροια της δυσχερούς οικονομικής συγκυρίας, και εκδηλώνεται μέσα από τη μείωση του ρυθμού απασχόλησης. Η απώλεια της εργασίας από αρκετά μέλη του πληθυσμού επιδρά τόσο σε μικροοικονομικό επίπεδο, όσο και σε μακροοικονομικό. Εκτός από τις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες που αντιμετωπίζουν τα νοικοκυριά, η οικονομία στο σύνολο της χάνει θέσεις εργασίας που μειώνουν την αγοραστική δύναμη του πληθυσμού και αποδυναμώνουν την επενδυτική δραστηριότητα.

Όπως είναι γνωστό, στις σύγχρονες βιομηχανικές κοινωνίες η εξειδικευμένη πολιτική απασχόλησης αποτελεί πλέον ένα οργανικό στοιχείο της γενικότερης οικονομικής πολιτικής. Η εμπλοκή του κράτους, μέσω εξειδικευμένων μηχανισμών, στις λειτουργίες της αγοράς υπήρξε απόρροια των ριζικών μεταλλαγών που πραγματοποιούνται στη σύνθεση του ενεργού πληθυσμού των αναπτυγμένων βιομηχανικών χωρών. Έτσι το φαινόμενο της γενίκευσης της μισθωτής εργασίας, που καθιστά η κύρια μορφή αξιοποίησης του εργατικού δυναμικού, είναι αυτό που οδηγεί και στην κοινωνική αναγνώριση του φαινομένου της ανεργίας. Το γεγονός δηλαδή ότι για τη συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού η εξαρτημένη εργασία αποτελεί την βασική είτε και την μοναδική πηγή του εισοδήματος, οδηγεί αναπότρεπτα στην ανάγκη δημιουργίας των εξειδικευμένων εκείνων μηχανισμών οι οποίοι θα εξασφαλίζουν εισόδημα στα άτομα που διαθέτουν απασχόληση και θα τα διευκολύνουν ταυτόχρονα στην αναζήτηση απασχόλησης.

Στη χώρα μας, η άσκηση μιας συνεκτικής πολιτικής στο πεδίο της αγοράς εργασίας αντιμετωπίζει εγγενείς δυσχέρειες, οι οποίες συνδέονται άμεσα με τη φύση και τη διάρθρωση της απασχόλησης. Η επιβίωση σε μεγάλη έκταση παραδοσιακών μορφών απασχόλησης, οι οποίες απορροφούν την πλεονάζουσα εργατική δύναμη, δεν επιτρέπει μία διαυγή καταγραφή των πραγματικοτήτων της ελληνικής αγοράς εργασίας. Τα όρια μεταξύ λανθάνουσας ανεργίας και λανθάνουσας απασχόλησης ή ακόμα μεταξύ υποαπασχόλησης και πολλαπλής απασχόλησης είναι εντελώς ασαφή. Έτσι, σε αυτές τις συνθήκες, η ανοικτή ανεργία δεν αποτελεί παρά την κορυφή του παγόβουνου και κατά συνέπεια η χάραξη της πολιτικής για την απασχόληση του εργατικού δυναμικού αποδεικνύεται ένα καθήκον εξαιρετικά δύσκολο. Πάντως, παρά τις προαναφερόμενες δυσχέρειες, μετά την όξυνση του προβλήματος της ανεργίας πραγματοποιήθηκε μία στροφή προς ενεργητικότερες μορφές παρέμβασης στην αγορά εργασίας. Η ανεργία δεν προσεγγίζεται ως ένα απλό λογιστικό υπόλοιπο μεταξύ του συνολικού ενεργού πληθυσμού και του πληθυσμού των απασχολουμένων, γιατί απασχόληση, ανεργία και μη ενεργός πληθυσμός αποτελούν μεγέθη τα οποία επηρεάζονται από ένα πυκνό δίκτυο αλληλεξαρτήσεων. Ο ρυθμός εισόδου είτε εξόδου ορισμένων κατηγοριών του πληθυσμού από τον ενεργό πληθυσμό της χώρας δεν είναι ανεξάρτητος από τις μεταβολές που πραγματοποιούνται στη διάρθρωση της απασχόλησης και στο επίπεδο της ανεργίας.

Η περιοχή της Θεσσαλίας συνιστά μία εκ των δεκατριών περιφερειών του ελληνικού κράτους. Βασικό συγκριτικό πλεονέκτημα της είναι οι αγροτικές καλλιέργειες που προσφέρει, οι οποίες ενισχύονται από το εύκρατο κλίμα της περιοχής. Ωστόσο η εξασθένηση της οικονομικής δραστηριότητας, επιφέρει αναταράξεις και σε αυτή την περιοχή, μέσα από την αύξηση του δείκτη της ανεργίας.

Η μεθοδολογία της εργασίας αναπτύσσεται με σκοπό να κατανοηθεί το φαινόμενο της ανεργίας στην Περιφέρεια της Θεσσαλίας. Σε θεωρητικό επίπεδο η εργασία εξετάζει την ανεργία, στις διάφορες μορφές της, στα αίτια και στις επιπτώσεις που ασκεί στη λειτουργία του οικονομικού συστήματος. Σε εμπειρικό επίπεδο η εργασία χρησιμοποιεί και αναλύει στατιστικά στοιχεία ώστε να διαλευκανθεί το πρόβλημα της ανεργίας και της δυσχερούς οικονομικής δραστηριότητας. Η πραγματικότητα είναι σκληρή. Το φαινόμενο της ανεργίας είναι δεδομένο στην χώρα μας, είναι η παγίδα της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας.

Αίτια; Η σταθερή τεχνολογική πρόοδος, η αυτόματη σχεδόν μηχανικά παραγωγική διαδικασία, η αθρόα προσέλευση μεταναστών και η χρόνια εγκατάσταση τους, η μεγάλη αναμονή σε χρόνο για την παροχή συνταξιοδότησης, ο ένδο-επιχειρησιακός ανταγωνισμός, οι ολοένα και μεγαλύτερες απαιτήσεις για εξειδίκευση, κατάρτιση, γνώσεις. Δίνεται βάση στην ποσότητα και όχι στην ποιότητα πολλές φορές όσον αφορά μεγάλες παραγωγικές επιχειρήσεις, πολλά φθηνά εργατικά χέρια παρά λίγα με μεγαλύτερο κόστος λειτουργίας. Οικονομικές αναταραχές (χρηματιστήριο), είσοδος ξένων επιχειρήσεων, πληθωρισμός, δυσκολία στον έλεγχο χρησιμοποίησης του ευρώ.

Η δομή της εργασίας αναπτύσσεται ως εξής: Στο πρώτο κεφάλαιο υποστηρίζονται ο σκοπός που καλείται να υπηρετήσει η εργασία και η ευρύτερη μεθοδολογία που χρησιμοποιείται. Στο δεύτερο κεφάλαιο τοποθετείται η βιβλιογραφική επισκόπηση του οικονομικού φαινομένου της ανεργίας. Στη συνέχεια παρατίθενται ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά για την οικονομική δραστηριότητα της Περιφέρειας της Θεσσαλίας. Στο τέταρτο κεφάλαιο ερευνάται εμπειρικά η πορεία της ανεργίας στη συγκεκριμένη διοικητική επικράτεια η οποία και συνδέεται με την ευρύτερη οικονομική δραστηριότητα της χώρας καθώς και τα μέτρα αντιμετώπισης της. Στο τέλος της εργασίας παρατίθενται τα συμπεράσματα της έρευνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1.1 Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η εργασία, μέσα από τη μελέτη των οικονομικών μεγεθών, θα απαντήσει στα ακόλουθα ερωτήματα:

- Ποια τα μεγέθη της ανεργίας ανά νομό, και ποια η διαφοροποίηση της ανεργίας που βιώνει η περιφέρεια Θεσσαλίας, σε σύγκριση με την υπόλοιπη επικράτεια
- Ποια η συνάφεια της ανεργίας της περιφέρειας Θεσσαλίας με την ευρύτερη οικονομική δραστηριότητα της περιοχής
- Μπορεί η πορεία της ελληνικής οικονομίας στο σύνολο της να επηρεάσει την πορεία της ανεργίας που παρατηρείται στην περιφέρεια Θεσσαλίας
- Με ποιον τρόπο, μπορεί να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της ανεργίας στη συγκεκριμένη περιοχή, αλλά και στο σύνολο της χώρας

Αναγκαιότητα και σπουδαιότητα της έρευνας:

Η ανεργία αποτελεί ένα ιδιαίτερα καίριο φαινόμενο της σύγχρονης οικονομικής δραστηριότητας, που επιφέρει τόσο μικροοικονομικές όσο και μακροοικονομικές αναδιαρθρώσεις. Το οικονομικό σύστημα, πλήττεται από την ανεργία όπως πλήττονται και όσοι χάνουν την εργασία τους. Η ανεργία έχει και κοινωνικές επιπτώσεις καθώς μπορεί να λειτουργήσει και ως αιτία κοινωνικών αναταραχών.

Επιπρόσθετα η ανεργία μπορεί να αναπτυχθεί με όρους χωροθέτησης, δηλαδή να υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις στα τελικά της μεγέθη, ανά περιφέρεια, η μελέτη των οποίων μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικά συμπεράσματα. Άλλωστε, η χωρική ανεργία έχει διαφορετικά αίτια, σε σχέση με την έμφυλη ή την ηλικιακή ανεργία και εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από την τοπική οικονομική

δραστηριότητα, καθώς και τα τοπικά συγκριτικά πλεονεκτήματα. Αυτή τη διάσταση μελετά η εργασία, προσπαθώντας να κατανοήσει τους όρους ανάπτυξης της ανεργίας στην περιφέρεια Θεσσαλίας, τα αποτελέσματα της οποίας μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη μελλοντικές πολιτικές αποφάσεις και σχέδια ανάπτυξης της συγκεκριμένης περιφέρειας.

1.2 Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1.2.1 Θεωρητική και Εμπειρική Προσέγγιση

Η εργασία αναπτύσσεται τόσο σε θεωρητικό όσο και σε εμπειρικό επίπεδο. Η θεωρητική θεμελίωση του ερευνητικού ζητήματος, λαμβάνει χώρα με τη βιβλιογραφική επισκόπηση του προβλήματος της ανεργίας. Σε αυτό το πεδίο η εργασία μελετά τον ορισμό της ανεργίας, τα αίτια και τις συνέπειες που επιφέρει στο οικονομικό σύστημα. Σημειώνεται ότι η διερεύνηση αυτή λαμβάνει χώρα μέσα από τη μελέτη του ευρύτερου μακροοικονομικού κυκλώματος.

Συνακόλουθα η εμπειρική διερεύνηση της εργασίας, αναπτύσσεται διαμέσου της μελέτης της περιφερειακής οικονομίας της Θεσσαλίας. Παράλληλα η ανεργία εξετάζεται τόσο σε κεντρικό, όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, στην υπόψη χρονική περίοδο, μέσα από μια προσπάθεια, που προσδίδει βαρύτητα στην παραγωγική δραστηριότητα που παρατηρείται. Μέρος της μελέτης των στατιστικών μεγεθών, λαμβάνει χώρα με τη χρήση του λογισμικού πακέτου SPSS 16.0 ένα λογισμικό που μπορεί να καλύψει τις σύγχρονες ανάγκες της πλειονότητας των κοινωνικών ερευνών.¹

1.2.2 Η Μέθοδος της Μελέτης Περίπτωσης

Η εργασία έχει τα χαρακτηριστικά της μεθόδου μελέτης περίπτωσης.

¹ **Howitt D. & Crammer D.**, Στατιστική με το SPSS 16.0, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, (2010), Αθήνα

Σύμφωνα με τον Creswell,² η μέθοδος της μελέτης περίπτωσης συνιστά μια διερεύνηση ενός προκαθορισμένου από τον χρόνο και τον χώρο συστήματος ή εναλλακτικά μίας περίπτωσης, μέσα από τη λεπτομερή συλλογή δεδομένων από πολλαπλές πηγές πληροφόρησης. Παράλληλα ο Yin³ ορίζει τη μέθοδο της μελέτης περίπτωσης ως μια εμπειρική διαδικασία που ερευνά ένα σύγχρονο φαινόμενο στο πραγματικό πλαίσιο της λειτουργίας και της ανάπτυξης του. Με βάση τους δύο ορισμούς, θεωρείται χρήσιμο να αποσαφηνιστεί ότι η μελέτη περίπτωσης στην οποία εστιάζει η εργασία είναι η ανάλυση των βασικών διαστάσεων που λαμβάνει η ανεργία στην περιφέρεια Μαγνησίας. Αυτές οι βασικές διαστάσεις μελετώνται μέσα από την ανάλυση του ευρύτερου οικονομικού κυκλώματος, της συγκεκριμένης περιοχής, αλλά και της χώρας ως σύνολο, ώστε να καταστεί κατανοητό το φαινόμενο, και να προταθούν τα ανάλογα μέτρα.

² **Creswell, J. W.**, Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing among five traditions, Thousand Oaks, (1998), CA: Sage, 92-95

³ **Yin, R. K.**, Case study research: Design and methods. Thousand Oaks, (1994), CA: Sage, 47-51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Στο δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας αναπτύσσεται η βιβλιογραφική επισκόπηση του ζητήματος της ανεργίας. Σκοπός του κεφαλαίου είναι να παρουσιάσει τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά της σχέσης που υπάρχει ανάμεσα στην ανεργία, την απασχόληση και την οικονομική δραστηριότητα. Παράλληλα το κεφάλαιο παρουσιάζει τις βασικότερες μορφές που λαμβάνει το φαινόμενο της ανεργίας.

Το κεφάλαιο αναπτύσσεται σε επτά συνολικά ενότητες. Η πρώτη αποσαφηνίζει το φαινόμενο της ανεργίας. Η δεύτερη ερευνά τα βασικά χαρακτηριστικά και τις μορφές που λαμβάνει η ανεργία. Στη συνέχεια αποσαφηνίζεται η σχέση ανάμεσα στην απασχόληση και στη λειτουργία του οικονομικού κλίματος. Στην τέταρτη ενότητα προσδιορίζονται οι επιδράσεις που επιφέρει η ανεργία σε μικροοικονομικό και σε μακροοικονομικό επίπεδο. Στην πέμπτη ενότητα μελετώνται συνοπτικά οι κοινωνικές επιπτώσεις της ανεργίας. Στην έκτη ενότητα προβάλλονται τα βασικά μέτρα που λαμβάνονται με σκοπό την αντιμετώπιση της ανεργίας. Ενώ στο τέλος αναφέρεται ποια η κατάσταση της Ελλάδας στο συγκεκριμένο θέμα.

2.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Η ανεργία είναι ένα πολύπλοκο και πολυσύνθετο φαινόμενο, δύσκολο να κατανοηθεί. Δεν μπορεί να μετρηθεί απλώς στις φυσικές της διαστάσεις ως άλλο ένα οικονομικό μέγεθος, αλλά να διερευνηθεί σε σχέση με το θεωρητικό πλαίσιο, που τη συγκροτεί ως έννοια και ως κοινωνικό φαινόμενο. Η θεωρητική ανάλυση και η εμπειρική έρευνα της ανεργίας έχει οδηγήσει σε ορισμένες ταξινομήσεις αυτής. Βάσει των ερευνών, η ανεργία κατηγοριοποιείται με ποικίλα κριτήρια, αναλόγως του τρόπου με τον οποίον προσεγγίζει ο κάθε μελετητής αυτό το φαινόμενο. Οι τέσσερις βασικές ομάδες κριτηρίων είναι οι εξής:

1. Τα αίτια που την προκαλούν,
2. Πολιτικές που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπισή της,
3. Η διάρκειά της, και
4. Η ομάδα στην οποία ανήκει ο άνεργος

Η ανεργία λοιπόν ως φαινόμενο μπορεί να οριστεί ως εξής: Πρόκειται για εκείνη την κατάσταση, όπου άτομα που ανήκουν στο εργατικό δυναμικό μιας οικονομίας, επιθυμούν να απασχοληθούν, αλλά δεν βρίσκουν απασχόληση. Πρόκειται δηλαδή για την ακούσια ανεργία, η οποία αναγκάζει πολλούς ανθρώπους να διαβιώνουν δίχως να έχουν εισόδημα από την εργασία⁴. Ο αριθμός αυτών των ατόμων, οι οποίοι συνιστούν την κοινωνική ομάδα των ανέργων, εκφράζεται μέσα από ένα κλάσμα το οποίο λαμβάνει την ακόλουθη μορφή⁵:

$$u = \frac{U}{N} \quad (1)$$

όπου u το συνολικό ποσοστό ανεργίας, U , ο συνολικός αριθμός των ανέργων ατόμων του πληθυσμού και N ο συνολικός αριθμός των οικονομικά ενεργών ατόμων. Είναι εύλογο ότι όσο υψηλότερο είναι το παραπάνω κλάσμα, τόσο δυσμενέστερη μπορεί να χαρακτηριστεί η οικονομική κατάσταση μιας χώρας ή σε κάθε περίπτωση μιας περιοχής.

Βέβαια, το βασικό κριτήριο ταξινόμησης της ανεργίας είναι τα αίτια που την προκαλούν, εφ' όσον και τα εναλλακτικά κριτήρια, στην ουσία προσπαθούν να εξακριβώσουν ακριβώς αυτό. Συνεπώς είναι αναγκαίο να παρουσιαστούν οι βασικές μορφές ανεργίας, ή εναλλακτικά διατυπωμένο οι λόγοι της ανάδειξής της.

⁴ Λιανός Θ – Μπένος Θ., Μακροοικονομική Θεωρία και Πολιτική, Εκδόσεις Μπένος, (1998), Αθήνα, 525

⁵ Μπένος Θ., Θεωρία Χρήματος, Εκδόσεις Μπένος, (1996), Αθήνα, 165

2.2 ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Η πρώτη διάκριση είναι της ηθελημένης ή εκούσιας και της αθέλητης ή ακούσιας. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν οι κατ' επιλογήν άνεργοι. Αυτοί που δεν επιθυμούν να εργασθούν για συγκεκριμένους λόγους, είτε προσωπικούς, είτε οικονομικούς. Το ποσοστό των ανέργων αυτών προστίθεται στο γενικό ποσοστό των ανέργων, με αποτέλεσμα να διογκώνεται το μέγεθος της ανεργίας, χωρίς να αντικατοπτρίζεται η πραγματικότητα. Η αθέλητη ανεργία αφορά στον κλασικό ορισμό του ανέργου, του ανθρώπου δηλαδή που επιθυμεί να δουλέψει, αλλά η προσπάθειά του να βρει εργασία δεν έχει αποτέλεσμα.⁶

Η επόμενη μορφή ανεργίας είναι η ανεργία τριβής. Η κατηγορία αυτή αναφέρεται στο χρονικό διάστημα μεταξύ δύο εργασιών, όταν ο εργαζόμενος αποφασίζει να αλλάξει εργασία. Η ανεργία τριβής, επομένως, περιλαμβάνει και καταγράφει τους εργαζόμενους οι οποίοι εγκαταλείπουν ηθελημένα τη θέση τους, προκειμένου να απασχοληθούν σε άλλο πόστο, καθώς για τη διαδικασία αυτή απαιτείται ένα ορισμένο χρονικό διάστημα. Προϋπόθεση για την ύπαρξη ανεργίας τριβής είναι να υπάρχουν αντίστοιχες κενές θέσεις εργασίας. Για τον παραπάνω λόγο, αυτή η μορφή ανεργίας θεωρείται βραχυχρόνια. Το μέγεθός της αυξάνεται σε περίοδο οικονομικής άνθισης, παράλληλα όμως μειώνεται ο χρόνος που απαιτείται για την ανεύρεση της νέας εργασίας. Σε περίοδο, βεβαίως, ύφεσης, παρατηρείται το αντίθετο. Φυσικά, ο χρόνος της αναζήτησης εξαρτάται και από τις διαθέσιμες θέσεις, καθώς και από τα διαθέσιμα επιδόματα ανεργίας⁷.

Η επόμενη κατηγορία είναι η διαρθρωτική ανεργία. Περιλαμβάνει τους άνεργους των οποίων τα προσόντα δεν επαρκούν για να προσληφθούν στις υπάρχουσες κενές θέσεις εργασίας, υπάρχει δηλαδή αναντιστοιχία μεταξύ προσόντων – απαιτήσεων. Συνήθως, η διαρθρωτική ανεργία, παρουσιάζεται σε συγκεκριμένους κλάδους, ειδικότητες ή γεωγραφικές περιοχές, αναλόγως των μεταβολών που παρατηρούνται στο οικονομικό σύστημα, όσον αφορά στη ζήτηση για εργασία. Όταν

⁶ Κιντής Α. & Πουρναράκης Ε., Αρχές Οικονομικής Ανάλυσης, Εκδόσεις Το Οικονομικό, (1993), Αθήνα, 374-379

⁷ Ζήκος Σ., Θεωρία Οικονομικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, (2001), Θεσσαλονίκη

οι άνεργοι δεν καταφέρνουν να προσαρμόσουν τα προσόντα τους στις αλλαγές αυτές, τότε δημιουργείται το συγκεκριμένο είδος ανεργίας. Οικονομικοί μελετητές υποστηρίζουν ότι η διαρθρωτική ανεργία είναι μία μορφή ανεργίας τριβής, καθώς η οριοθέτηση μεταξύ των δύο είναι αρκετά δύσκολη και δυσδιάκριτη.

Μερικοί παράγοντες στους οποίους οφείλεται η διαρθρωτική ανεργία, είναι οι εξής⁸

- Η μεταβολή της κλασικής διάρθρωσης της απασχόλησης, καθώς αλλάζει η ζήτηση για τα προϊόντα.
- Η αύξηση των απαιτήσεων για τα προσόντα των εργαζομένων.
- Οι γεωγραφικές αποστάσεις μεταξύ κενών θέσεων και ανέργων.

Η τέταρτη μορφή ανεργίας είναι η εποχική ανεργία, η οποία χτυπάει ορισμένους κλάδους. Εκείνους, που λόγω της ιδιομορφίας του επαγγέλματος, παρουσιάζουν ζήτηση ορισμένες μόνον εποχές του χρόνου. Χαρακτηριστικά επαγγέλματα είναι τα τουριστικά, των αγροτών και των οικοδόμων⁹ (Δεδουσόπουλος, 2006).

Η ανεργία ελλιπούς ζήτησης ή κυκλική ανεργία, έχει ταυτισθεί με τη θεωρία για την ανεργία του Keynes και αποτελεί την πέμπτη κατηγορία ανεργίας. Σύμφωνα με αυτή, η ανεργία στο οικονομικό σύστημα δημιουργεί έναν φαύλο κύκλο, καθώς οφείλεται στην ελλιπή συνολική ζήτηση για προϊόντα, με αποτέλεσμα τη μειωμένη ζήτηση εργασίας από την οποία πηγάζει η ανεργία. Αυτή, προκαλεί μείωση των συνολικών εισοδημάτων, με συνέπεια τη μείωση της ζήτησης προϊόντων. Ως επέκταση της ανεργίας ελλιπούς ζήτησης, θεωρείται η ανεργία ως αποτέλεσμα μικρών ρυθμών μεγέθυνσης. Σύμφωνα με την τελευταία, η ανάπτυξη της οικονομίας είναι μειωμένη, υπάρχουν δηλαδή δυνατότητες για μεγαλύτερο ρυθμό αύξησης της παραγωγής από τον πραγματικό .

⁸ **Branson W. Litvack J.**, Μακροοικονομική Θεωρία, Εκδόσεις Gutenberg, (1998), Αθήνα, 424

⁹ **Δεδουσόπουλος Α.**, Οι πολιτικές Απασχόλησης στην Ελλάδα, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, (2006), Θεσσαλονίκη

2.3 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΥΚΛΩΜΑΤΟΣ

2.3.1 Το Εργατικό Δυναμικό

Όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη ενότητα το εργατικό δυναμικό στην εννοιολογική προσέγγιση του αποτελείται από άτομα τα οποία είναι ικανά να εργαστούν και ταυτόχρονα επιθυμούν να εργαστούν. Τα άτομα τα οποία για διάφορους λόγους δεν μπορούν ή δεν θέλουν να εργαστούν (λόγοι σωματικής και ψυχικής υγείας λόγοι προσωπικής επιλογής) δεν ανήκουν στο εργατικό δυναμικό.

Για λόγους προσδιορισμού της ανάλυσης το εργατικό δυναμικό μιας χώρας μπορεί να θεωρηθεί ως εξής¹⁰:

$$N = L + U \quad (2)$$

όπου N το συνολικό εργατικό δυναμικό της χώρας

L το εργατικό δυναμικό της χώρας το οποίο είναι απασχολούμενο

U το μέρος του εργατικού δυναμικού το οποίο δεν απασχολείται, είτε για λόγους ανεργίας, είτε για λόγους μη οικονομικής δραστηριοποίησης (π.χ. ηλικιωμένοι, παιδιά).

Από την σχέση (2) μπορεί να γίνει εύκολα κατανοητό ότι η αύξηση των μη οικονομικά ενεργών ατόμων μειώνει το ρυθμό της απασχόλησης. Με άλλα λόγια η προσφορά εργασίας σε μια οικονομία προσδιορίζεται σε σημαντικό βαθμό από τις ευκαιρίες απασχόλησης που έχει το συνολικό εργατικό δυναμικό. Όσο υψηλότερος είναι ο αριθμός των ανέργων, και των μη οικονομικά ενεργών ατόμων, τόσο μειώνεται ο αντίστοιχος αριθμός των απασχολούμενων, με αποτέλεσμα, να δυσχεραίνεται η οικονομική κατάσταση της περιοχής. Συνεπώς, αποστολή της λειτουργίας του οικονομικού κυκλώματος είναι η ενίσχυση της απασχόλησης, η οποία μετασχηματίζεται σε ενίσχυση της αγοραστικής δύναμης του πληθυσμού.

¹⁰ Borjas G., Τα Οικονομικά της Εργασίας, Εκδόσεις Κριτική, (2003), Αθήνα, 78

Προκειμένου να καταστεί κατανοητή η σημασία της απασχόλησης, θα παρουσιαστούν παρακάτω, η διαδικασία της λειτουργίας της αγοράς εργασίας¹¹.

2.3.2 Η Προσφορά Εργασίας

Η προσφορά εργασίας εξαρτάται από το ύψος του πραγματικού μισθού. Πιο συγκεκριμένα με βάση την κλασική προσέγγιση η προσφορά εργασίας των εργοδοτών συνιστά αύξουσα συνάρτηση του πραγματικού μισθού των εργαζομένων. Η σχέση αυτή προσδιορίζεται ως εξής¹²

$$L_{\Pi} = \Phi\left(\frac{W}{P}\right) \quad (3)$$

Όπου L_{Π} η συνολική προσφορά εργασίας του εργατικού δυναμικού στην οικονομία

W ο χρηματικός μισθός μιας οικονομίας και P το γενικό επίπεδο τιμών της οικονομίας

Η λογική της υπόθεσης ότι η προσφορά εργασίας είναι αύξουσα συνάρτηση του πραγματικού μισθού βασίζεται στο ότι οι εργαζόμενοι δεν θα δεχθούν να εργαστούν περισσότερο δηλαδή να αυξήσουν την προσφορά εργασίας αν δεν λάβουν υψηλότερες αμοιβές: Η παρουσία του P στη σχέση (3) υποδηλώνει ότι οι εργαζόμενοι

¹¹ Κατσανέβας Θ., Οικονομική της Εργασίας και Εργασιακές Σχέσεις, Εκδόσεις Σταμούλη, (1997), Αθήνα

¹² Λιανός & Μπένος, ό.π., (1998), 87-88

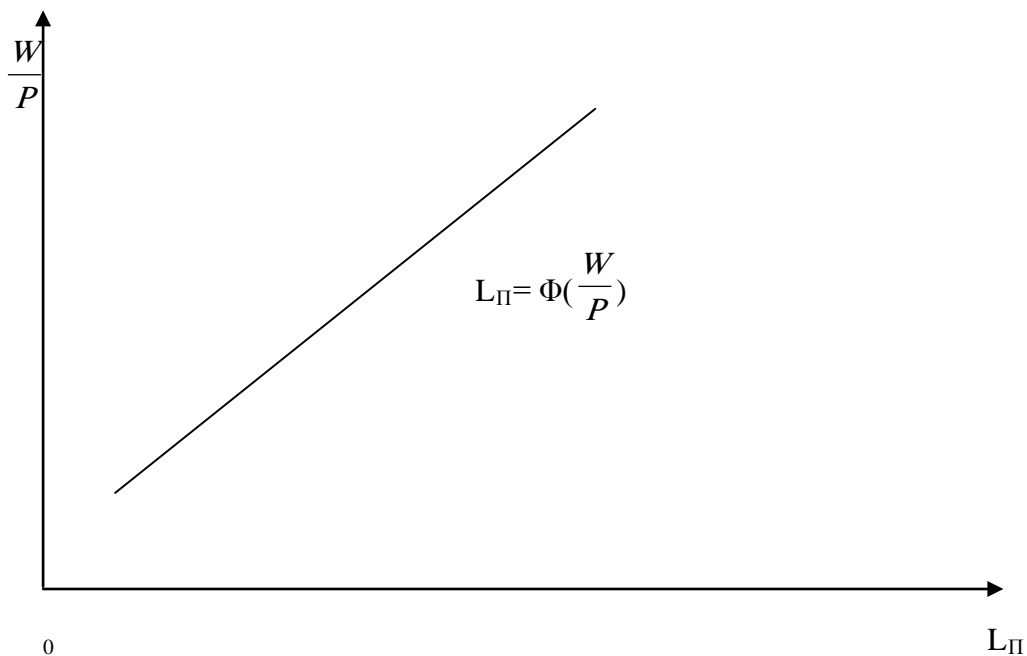
δεν πάσχουν από αυταπάτη του χρήματος¹³ δηλαδή είναι πλήρως ενημερωμένοι για την πραγματική αξία των χρημάτων που αποκομίζουν από την εργασία του: Το γενικό επίπεδο τιμών συνιστά το βασικό μέγεθος ενημέρωσης των εργαζομένων.

Είναι λοιπόν εύλογο ότι οι αυξομειώσεις του πραγματικού μισθού θα έχουν ως συνέπεια την αντίστοιχη αυξομείωση της ποσότητας εργασίας που προσφέρουν οι εργαζόμενοι. Θεωρείται χρήσιμο να σημειωθεί ότι η υπόθεση αυτή ισχύει όταν υπάρχει πλήρης ανταγωνισμός στις αγορές εργασίας και ελεύθερη κινητικότητα των εργαζομένων μεταξύ των οικονομικών κλάδων.

¹³ Η αυταπάτη του χρήματος υφίσταται όταν τα άτομα μιας οικονομίας λαμβάνουν αποφάσεις οι οποίες στηρίζονται στα χρηματικά μεγέθη της οικονομίας και όχι στα πραγματικά μεγέθη. Τα πραγματικά μεγέθη έχουν απορροφήσει την ύπαρξη του πληθωρισμού δηλαδή της αυξήσεως του γενικού επιπέδου των τιμών. Τα άτομα που δεν πάσχουν από αυταπάτη του χρήματος λαμβάνουν ορθολογικότερες αποφάσεις αναφορικά με τις οικονομικές επιλογές στις οποίες προβαίνουν. Βλ.

Η (3) μπορεί να απεικονιστεί διαγραμματικά ως εξής:

Διάγραμμα 2.1 - Η συνάρτηση προσφοράς εργασίας

Πηγή: Λιανός και Μπένος (1998)

Στον κάθετο άξονα του διαγράμματος 2.1 παρίσταται ο πραγματικός μισθός που λαμβάνουν οι εργαζόμενοι $\frac{W}{P}$. Στον οριζόντιο άξονα παρίσταται η προσφορά εργασίας L_{Π} που προσφέρουν οι εργαζόμενοι σε σχέση με το επίπεδο του πραγματικού μισθού. Από το διάγραμμα 2.1 μπορεί να γίνει κατανοητό ότι η αύξηση του πραγματικού μισθού αυξάνει την προσφορά εργασίας και η μείωση του πραγματικού μισθού μειώνει την προσφορά εργασίας. Ωστόσο ενδιαφέρον παρουσιάζει η υπόθεση ότι μια ισόποση αύξηση του χρηματικού μισθού των εργαζομένων και του γενικού επιπέδου των τιμών θα αφήσει τις πραγματικές αμοιβές των εργαζομένων αμετάβλητες. Σε αυτή την περίπτωση αμετάβλητη θα παραμείνει και η συνολική προσφορά εργασίας.

2.3.3 Προσδιοριστικοί Παράγοντες της Ζήτησης Εργασία

Η ζήτηση εργασίας είναι ένα βασικό στοιχείο της οικονομικής δραστηριότητας. Η ζήτηση εργασίας προέρχεται από την ανάγκη των εργοδοτών στην προσπάθεια τους να λειτουργήσουν οι επιχειρήσεις τους με σκοπό να αποκομίσουν κέρδη. Ωστόσο η ευημερία και η αποτελεσματική λειτουργία της επιχειρηματικότητας προσδιορίζεται από τη γενικότερη κατάσταση στην οποία βρίσκεται το επιχειρηματικό κλίμα και πιο συγκεκριμένα η οικονομία στο σύνολο της. Με άλλα λόγια η φάση στην οποία βρίσκεται ο οικονομικός κύκλος προσδιορίζει ουσιαστικά το επίπεδο της ιδιωτικής οικονομικής δραστηριότητα.¹⁴

Συνεπώς η ανάπτυξη της ζήτησης εργασίας επιμερίζεται σε δύο βασικά πεδία. Πρόκειται για το εξωγενές και το ενδογενές πεδίο. Το ενδογενές πεδίο περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία της κάθε επιχείρησης η οποία προσλαμβάνει εργαζομένους οι οποίοι είναι ικανοί να ενταχθούν στη λειτουργία της και να εργαστούν ώστε να μεγιστοποιηθούν τα κέρδη της. Το εξωγενές στοιχείο περιλαμβάνει όλους εκείνους τους παράγοντες οι οποίοι θέτουν σε κίνηση την οικονομία. Οι παράγοντες αυτοί είναι κατά κύριο λόγο το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (Y) οι Επενδύσεις (I) και η Απασχόληση (L). Οι παράγοντες αυτοί μπορούν να προσδιοριστούν και από την ακόλουθη απλουστευμένη συνάρτηση του εθνικού εισοδήματος¹⁵

$$Y = C + I \quad (4)$$

Όπου Y το συνολικό εθνικό εισόδημα μιας οικονομίας

C η συνολική κατανάλωση και I η συνολική επένδυση

¹⁴ Αργύρης Α., Θεωρίες Οικονομικών Διακυμάνσεων και Κρίσεων, Πανεπιστημιακές Παραδόσεις, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, (2006), Θεσσαλονίκη

¹⁵ Δημόπουλος Γ.Δ., Μακροοικονομική Θεωρία- Τόμος I: Νεοκλασική Θεωρία, Απασχολήσεως, Εισοδήματος και Τιμών, (1995), Αθήνα, 78-81

Από την (4) μπορεί να κατανοηθεί ότι όσο υψηλότερη είναι η επένδυση τόσο υψηλότερο θα είναι και το συνολικό προϊόν Y που παράγεται. Συνακόλουθα όσο υψηλότερο θα είναι το συνολικό προϊόν τόσο θα αυξάνεται η απασχόληση λόγω της σχέσης:

$$Y = f(L) \quad (5)$$

Η αύξηση της απασχόλησης θα σηματοδοτήσει την αύξηση της ζήτησης εργασία: Λόγω της απασχόλησης του εργατικού δυναμικού και της κατοχής αγοραστικής δύναμης θα βελτιωθεί η κατανάλωση C η οποία μέσα από την (5) θα αυξήσει με τη σειρά της το εισόδημα. Η ζήτηση εργασίας λοιπόν εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από το επίπεδο του γενικού εισοδήματος μιας οικονομία.

2.3.4 Η Ζήτηση Εργασίας

Η ζήτηση εργασίας προέρχεται από τους επιχειρηματίες στην προσπάθεια τους να παράγουν το προϊόν τους ώστε αυτό στη συνέχεια να πωληθεί στις αγορές. Η ζήτηση εργασίας των επιχειρήσεων εξάγεται αφενός από τις ανάγκες τους για εργατικό δυναμικό και αφετέρου από τη μεγιστοποίηση των κερδών του. Η ζήτηση εργασίας των επιχειρήσεων προσδιορίζεται από τις συνθήκες της αγοράς και συγκεκριμένα από το ύψος του πραγματικού μισθού $\frac{W}{P}$. Εφόσον ο μισθός των εργαζομένων συνιστά ένα βασικό στοιχείο κόστους και συγκεκριμένα μεταβλητού κόστους για τις επιχειρήσεις είναι ευνόητο ότι η ζήτηση εργασίας θα είναι φθίνουσα συνάρτηση του πραγματικού μισθού. Αυτό σημαίνει ότι όταν αυξάνεται ο πραγματικός μισθός στην αγορά εργασίας θα μειώνεται η ζήτηση εργασίας και όταν μειώνεται ο πραγματικός μισθός θα αυξάνεται η αγορά εργασίας¹⁶. Με άλλα λόγια θα ισχύει η ακόλουθη σχέση¹⁷

$$L_Z = F\left(\frac{W}{P}\right) \quad (6)$$

¹⁶ Σημειώνεται ότι η σχέση αυτή ισχύει τόσο στην περίπτωση της ατομικής επιχείρησης όσο και στην περίπτωση της συνολικής οικονομίας.

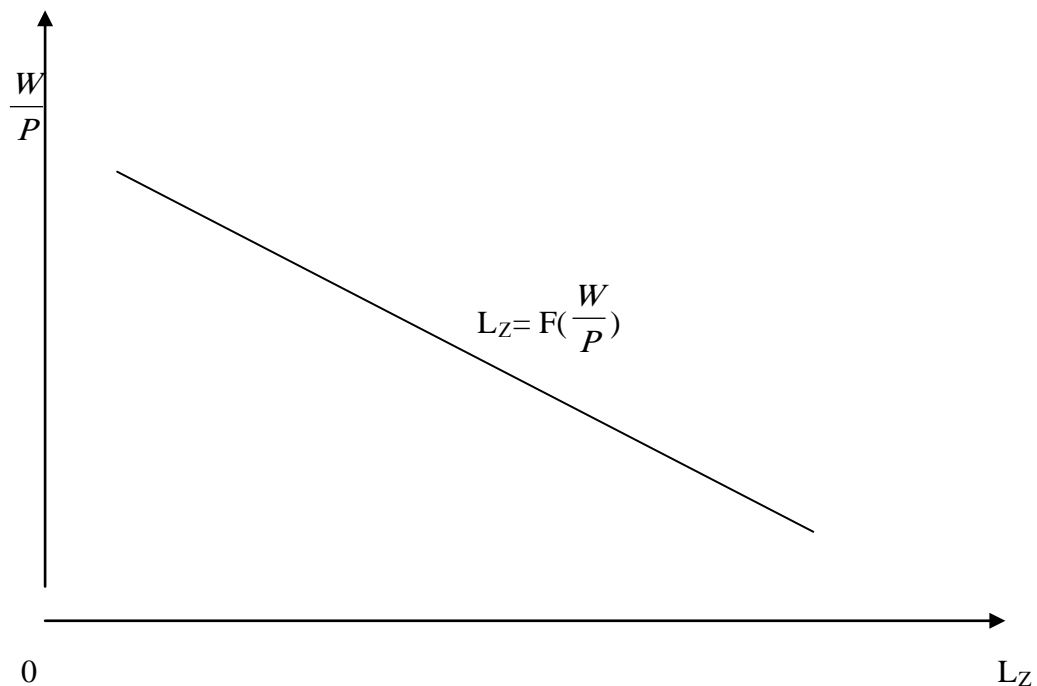
¹⁷ Λιανός & Μπένος, ό.π., (1998), 94

Όπου L_Z η συνολική ζήτηση εργασίας των εργοδοτών στην οικονομία

W ο χρηματικός μισθός μιας οικονομίας και P το γενικό επίπεδο τιμών της οικονομίας.

Η (6) απεικονίζεται γραφικά στο διάγραμμα 2.2 που ακολουθεί

Διάγραμμα 2.2 - Η συνάρτηση ζήτησης εργασίας

Πηγή: Λιανός και Μπένος (1998)

Στον κάθετο άξονα του διαγράμματος² παρίσταται ο πραγματικός μισθός που λαμβάνουν οι εργαζόμενοι $\frac{W}{P}$. Στον οριζόντιο άξονα παρίσταται η ζήτηση εργασίας L_Z που ζητούν οι εργοδότες σε σχέση με το επίπεδο του πραγματικού μισθού. Από το διάγραμμα (2.2) γίνεται κατανοητό ότι η αύξηση του πραγματικού μισθού μειώνει τη συνολική ζήτηση εργασίας ενώ η μείωση του πραγματικού μισθού αυξάνει τη συνολική ζήτηση εργασίας¹⁸.

¹⁸ Στην ανάλυση θεωρείται δεδομένο ότι οι επιχειρήσεις δεν πάσχουν από αυταπάτη του χρήματος.

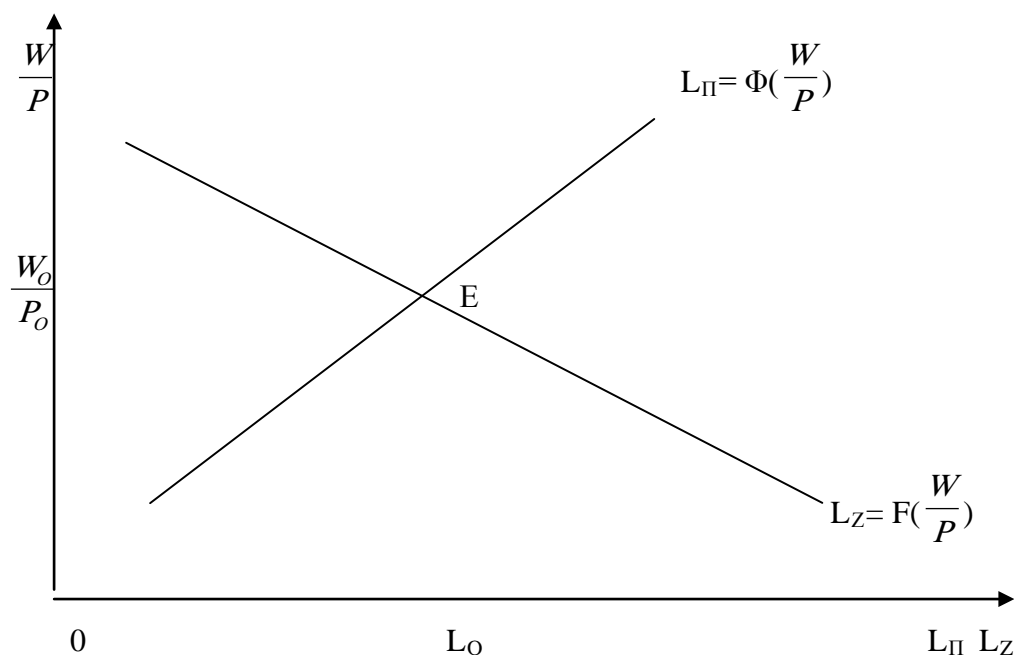
2.3.5 Ισορροπία στην Αγορά Εργασίας

Η ισορροπία στην αγορά εργασίας προέρχεται όταν η συνολική ζήτηση εργασίας και η συνολική προσφορά εργασίας βρίσκονται στο ίδιο ακριβώς επίπεδο. Είναι εύλογο ότι το βασικό μέσο επίτευξης της ισορροπίας στην αγορά εργασίας είναι ο πραγματικός μισθός των εργαζομένων $\frac{W}{P}$. Υπάρχουν πάρα πολλά επίπεδα στα οποία μπορεί να φτάσει ο πραγματικός μισθός των εργαζομένων. Ωστόσο μόνο ένα επίπεδο μισθού μπορεί να προσδώσει ισορροπία στην αγορά εργασίας: Σε αυτό το επίπεδο η συνολική ζήτηση εργασίας είναι ίση με τη συνολική προσφορά εργασίας δηλαδή ισχύει η ακόλουθη σχέση¹⁹:

$$L_Z = F\left(\frac{W}{P}\right) = L_{\Pi} = \Phi\left(\frac{W}{P}\right) \quad (7)$$

Η (7) απεικονίζεται διαγραμματικά στο διάγραμμα 2.3 που ακολουθεί:

Διάγραμμα 2.3 - Ισορροπία στην αγορά εργασίας

Πηγή: Λιανός και Μπένος (1998)

¹⁹ Κατσανέβας Θ., Οικονομική της Εργασίας και Εργασιακές Σχέσεις, Εκδόσεις Σταμούλη, (1997), Αθήνα, 134

Από το διάγραμμα (2.3) μπορεί να παρατηρηθεί ότι η ισορροπία στην αγορά εργασίας βρίσκεται στο σημείο E όπου η καμπύλη της συνάρτησης ζήτησης εργασίας τέμνει την καμπύλη της συνάρτησης προσφοράς εργασία. Σε αυτό το επίπεδο ο μισθός ισορροπίας είναι ο $\frac{W_0}{P_0}$ και η συνολική απασχόληση της οικονομίας βρίσκεται στο επίπεδο L_0 . Είναι εύλογο ότι μια ενδεχόμενη αύξηση του πραγματικού μισθού των εργαζομένων πέρα από σημείο ισορροπίας θα προκαλέσει πλεονάζουσα προσφορά στην αγορά εργασίας ενώ μια ενδεχόμενη μείωση του πραγματικού μισθού των εργαζομένων πέρα από σημείο ισορροπίας θα προκαλέσει υπερβάλλουσα ζήτηση στην αγορά εργασίας.²⁰

2.3.6 Απασχόληση και Οικονομική Δραστηριότητα

Με βάση τα παραπάνω, και κυρίως με δεδομένη τη σχέση που τονίζει την εξάρτηση της τελικής οικονομικής δραστηριότητας, από την εργασία, μπορεί να καταστεί κατανοητό, ότι όσο υψηλότερη είναι η συμμετοχής της εργασίας στο τελικό προϊόν, τόσο πιο ευοίωνες είναι οι προοπτικές για οικονομική ανάπτυξη. Η πρόταση αυτή βασίζεται στη λειτουργία του συνολικού μακροοικονομικού κυκλώματος. Πιο συγκεκριμένα, ο αυξημένος ρυθμός απασχόλησης, ενισχύει την αγοραστική δύναμη των εργαζομένων και διατηρεί την κατανάλωση σε σημαντικά υψηλά επίπεδα. Η διατήρηση της κατανάλωσης σε υψηλά επίπεδα, παρέχει εγγυήσεις για τη συνολική ενεργό ζήτηση, στοιχείο που λειτουργεί θετικά υπέρ των επενδύσεων.²¹

Με άλλα λόγια όταν οι επιχειρηματίες κατανοούν ότι υπάρχει μια σταθερά σημαντική ζήτηση στην οικονομία της δραστηριοποίησης τους, προβαίνουν σε επενδύσεις δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας. Η κυκλική αυτή δραστηριότητα δημιουργεί οικονομική ανάπτυξη, η οποία βασίζεται τόσο στο κεφάλαιο, όσο και

²⁰ **Καλογήρου Γ.**, *Ανταγωνιστικότητα: Θεωρητικές αναζητήσεις και στρατηγικές απαντήσεις*, Εκδόσεις Γιώργος Δαρδανός, (1998), Αθήνα, 167

²¹ **Κουρλιούρος Η.**, *Διαδρομές στις Θεωρίες του Χώρου, Οικονομικές Γεωγραφίες της Παραγωγής και της Ανάπτυξης*, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, (2009), Αθήνα

στην εργασία. Συνεπώς η προοπτική αυτή καταπολεμά την ανεργία καθώς τη θέτει στο περιθώριο, ή σε κάθε περίπτωση κοντά σε ένα φυσικό ποσοστό της το οποίο ανέρχεται γύρω στο 6%.²²

2.4 ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΕ ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Είναι λοιπόν κατανοητό, ότι η ενίσχυση της απασχόλησης, δημιουργεί θετικές προοπτικές στη λειτουργία της οικονομικής δραστηριότητας. Αντιθέτως η ανεργία, ως το ακριβώς αντίθετο της απασχόλησης, προκαλεί δυσχέρειες στο οικονομικό κλίμα. Οι στρεβλώσεις αυτές μπορούν να γίνουν αντιληπτές τόσο σε μικροοικονομικό όσο και σε μακροοικονομικό επίπεδο.

Σε μικροοικονομικό επίπεδο, η ανεργία πλήττει το άτομο, το νοικοκυριό ή μια συγκεκριμένη περιοχή. Οι βασικές επιδράσεις της ανεργίας σε αυτή την περίπτωση, είναι η μείωση του εισοδήματος του ανέργου, και συχνά η αδυναμία του να ανταπεξέλθει στις βασικές του ανάγκες. Υπό αυτή την έννοια, η ανεργία προκαλεί καίριες δυσχέρειες στην καθημερινότητα των ανέργων, καθώς δεν έχουν το ίδιο εισόδημα που λάμβαναν ως εργαζόμενοι. Για το λόγο αυτό καταβάλλεται στην πλειονότητα των ανέργων το επίδομα ανεργίας με το οποίο καλούνται να ανταπεξέλθουν στα βασικά τους έξοδα. Η κατάσταση της ανεργίας γίνεται ακόμη δυσκολότερη, όταν ο άνεργος έχει οικογένεια και μάλιστα προστατευόμενα μέλη. Σε αυτή την περίπτωση, τα προβλήματα του ανέργου διαχέονται στο βιοτικό επίπεδο της οικογένειας του το οποίο φυσικά μειώνεται.²³

Τέλος δεν μπορεί να παραβλεφθεί η περίπτωση που η ανεργία λαμβάνει χωροθετικά χαρακτηριστικά, δηλαδή πλήττει σε μεγάλο βαθμό μια περιοχή. Σε αυτή την περίπτωση η συνολική ζήτηση μιας περιοχής αντιμετωπίζει προβλήματα, καθώς

²² Λιανός & Μπένος, ό.π., (1998), 258

²³ Nicholson, W., Μικροοικονομική Θεωρία: Βασικές Αρχές και Προεκτάσεις Τόμος Α'. Εκδόσεις Κριτική Βιβλιοθήκη, (1998), Αθήνα, 137-138

το εισόδημα των κατοίκων της περιορίζεται συνεχώς, με αποτέλεσμα να χάνουν μέρος της αγοραστικής τους δύναμης. Ως αποτέλεσμα, αν δεν ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα η κατάσταση αυτή μπορεί να συνεχιστεί και να δημιουργήσει σημαντικά προβλήματα στην περιοχή που μαστίζεται από επίμονη ανεργία.²⁴

Συνακόλουθα σε μακροοικονομικό επίπεδο, η συνεχής ανεργία, δημιουργεί ιδιαίτερα προβλήματα. Η ολοένα αυξητική τάση του δείκτη ανεργίας, μειώνει την αγοραστική δύναμη του πληθυσμού, προκαλεί αρνητικές διαταραχές στη συνολική ζήτηση και συνθέτει ένα αρνητικό κλίμα, όπου οι επενδύσεις αν δεν μειώνονται, σίγουρα δεν αυξάνονται. Με άλλα λόγια η συνεχώς αυξανόμενη ανεργία επιδρά εντελώς αρνητικά στην μακροοικονομική δραστηριότητα, με αποτέλεσμα τη σταθεροποίηση μιας αρνητικής ψυχολογίας στην οικονομία με διακριτές τις κοινωνικές προεκτάσεις.²⁵

2.5 ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Εκτός από τις οικονομικές αναταραχές που επιφέρει η επίμονη ανεργία, δεν είναι αδιάφορες και οι κοινωνικές επεκτάσεις. Στην παρούσα ενότητα θα παρουσιαστούν οι κοινωνικές αυτές προεκτάσεις, συνοπτικά, ώστε να μην υπάρχει παρέκκλιση από το θεματικό αντικείμενο της εργασίας. Οι σημαντικότερες από αυτές τις κοινωνικές επιπτώσεις είναι οι εξής²⁶:

- Δημιουργία αρνητικού κλίματος στις τάξεις των ανέργων, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις των μακροχρόνια ανέργων οι οποίοι και βιώνουν τον κοινωνικό αποκλεισμό της εργασίας
- Όξυνση των κοινωνικών αδικιών και του χάσματος μεταξύ των υψηλών και

²⁴ **Mc Cann P.**, Αστική και Περιφερειακή Οικονομική, Εκδόσεις Κριτική, (2002), Αθήνα, 278

²⁵ **Γεωργακόπουλος Θ.**, Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική, εκδόσεις Μπένος, (1997), Αθήνα

²⁶ **Κατσούλης Η.**, Παγκοσμιοποίηση: Οικονομικές – Πολιτικές – Πολιτισμικές όψεις, Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, (2003), Αθήνα.

των χαμηλών εισοδημάτων

- Αποσάθρωση του κοινωνικού ιστού καθώς η εργασία παύει να λειτουργεί ως ένας μηχανισμός κοινωνικής ένταξης και αφομοίωσης
- Αδυναμία αρκετών περιοχών, να εισέλθουν σε καθεστώς δυναμική ανάπτυξης με αποτέλεσμα την εμφάνιση υστερήσεων και σημαντικών αποκλίσεων στην περιφερειακή ανάπτυξη
- Μείωση του ρυθμού των γεννήσεων εξαιτίας της οικονομικής αδυναμίας των ανέργων να δημιουργήσουν και να συντηρήσουν μια οικογένεια.

2.6 ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Όπως είναι γνωστό, στις σύγχρονες βιομηχανικές κοινωνίες η εξειδικευμένη πολιτική απασχόλησης αποτελεί πλέον ένα οργανικό στοιχείο της γενικότερης οικονομικής πολιτικής. Η εμπλοκή του κράτους, μέσω εξειδικευμένων μηχανισμών, στις λειτουργίες της αγοράς υπήρξε απόρροια των ριζικών μεταλλαγών που πραγματοποιούνται στη σύνθεση του ενεργού πληθυσμού των αναπτυγμένων βιομηχανικών χωρών. Έτσι το φαινόμενο της γενίκευσης της μισθωτής εργασίας, που καθιστά η κύρια μορφή αξιοποίησης του εργατικού δυναμικού, είναι αυτό που οδηγεί και στην κοινωνική αναγνώριση του φαινομένου της ανεργίας. Το γεγονός δηλαδή ότι για τη συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού η εξαρτημένη εργασία αποτελεί την βασική είτε και την μοναδική πηγή του εισοδήματος, οδηγεί αναπότρεπτα στην ανάγκη δημιουργίας των εξειδικευμένων εκείνων μηχανισμών οι οποίοι θα εξασφαλίζουν εισόδημα στα άτομα που διαθέτουν απασχόληση και θα τα διευκολύνουν ταυτόχρονα στην αναζήτηση απασχόλησης.²⁷

Στη χώρα μας, η άσκηση μιας συνεκτικής πολιτικής στο πεδίο της αγοράς εργασίας αντιμετωπίζει εγγενείς δυσχέρειες, οι οποίες συνδέονται άμεσα με τη φύση και τη διάρθρωση της απασχόλησης. Η επιβίωση σε μεγάλη έκταση παραδοσιακών μορφών απασχόλησης, οι οποίες απορροφούν την πλεονάζουσα εργατική δύναμη, δεν επιτρέπει μία διαυγή καταγραφή των πραγματικοτήτων της ελληνικής αγοράς εργασίας. Τα όρια μεταξύ λανθάνουσας ανεργίας και λανθάνουσας απασχόλησης ή ακόμα μεταξύ υποαπασχόλησης και πολλαπλής απασχόλησης είναι εντελώς ασαφή. Έτσι, σε αυτές τις συνθήκες, η ανοικτή ανεργία δεν αποτελεί παρά την κορυφή του παγόβουνου και κατά συνέπεια η χάραξη της πολιτικής για την απασχόληση του εργατικού δυναμικού αποδεικνύεται ένα καθήκον εξαιρετικά δύσκολο.²⁸

Πάντως, παρά τις προαναφερόμενες δυσχέρειες, μετά την όξυνση του προβλήματος της ανεργίας πραγματοποιήθηκε μία στροφή προς ενεργητικότερες

²⁷ Μπένος Θ., Θεωρία Χρήματος, Εκδόσεις Μπένου, (1996), Αθήνα

²⁸ Λιανός Θ., κ.ά., ό.π., (1998)

μορφές παρέμβασης στην αγορά εργασίας. Η ανεργία δεν προσεγγίζεται ως ένα απλό λογιστικό υπόλοιπο μεταξύ του συνολικού ενεργού πληθυσμού και του πληθυσμού των απασχολουμένων, γιατί απασχόληση, ανεργία και μη ενεργός πληθυσμός αποτελούν μεγέθη τα οποία επηρεάζονται από ένα πυκνό δίκτυο αλληλεξαρτήσεων. Ο ρυθμός εισόδου είτε εξόδου ορισμένων κατηγοριών του πληθυσμού από τον ενεργό πληθυσμό της χώρας δεν είναι ανεξάρτητος από τις μεταβολές που πραγματοποιούνται στη διάρθρωση της απασχόλησης και στο επίπεδο της ανεργίας.

Γι' αυτό το λόγο η μακροοικονομική πολιτική για την απασχόληση εξειδικεύεται έτσι ώστε να γίνει δυνατή η αντιμετώπιση της ανεργίας των ομάδων εκείνων του πληθυσμού που είναι λιγότερο ανταγωνιστικές στην αγορά εργασίας. Προς την κατεύθυνση αυτή έχουν ληφθεί σημαντικές πρωτοβουλίες κυρίως μέσω των προγραμμάτων απασχόλησης και επαγγελματικής κατάρτισης, με σκοπό να αμβλυνθούν οι ανισορροπίες που περιορίζουν την αποτελεσματικότητα της αγοράς εργασίας²⁹.

Σε περιόδους οικονομικής ύφεσης αυξάνονται οι οικονομικές ανισότητες ανάμεσα στις διάφορες ομάδες του πληθυσμού. Ένα σημαντικό κομμάτι του εργατικού δυναμικού, που το αποτελούν κυρίως οι νέοι, οι γυναίκες και οι ανειδίκευτοι εργάτες, αισθάνεται εντονότερα το βάρος και τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης. Κατά συνέπεια προκύπτει η ανάγκη για υποστήριξη και εξασφάλιση αυτών των ομάδων που πλήττονται από τις δυσμενείς εξελίξεις της οικονομικής δραστηριότητας. Θα πρέπει όμως ταυτόχρονα να αναγνωρίσουμε ότι, πέρα από την ανάγκη αυτή, η εξασφάλιση εισοδήματος στις ομάδες του πληθυσμού που πλήττονται από την ανεργία, εξυπηρετεί και τους ευρύτερους στόχους της οικονομικής πολιτικής. Δεδομένου ότι με το εισόδημα αυτό επηρεάζεται θετικά, ιδιαίτερα σε περίοδο οικονομικής ύφεσης, η ενεργός ζήτηση και κατά συνέπεια το επίπεδο της οικονομικής δραστηριότητας και της απασχόλησης.³⁰

²⁹ Πουρναράκης Ε., Θεωρία των Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων, Τράπεζα της Ελλάδας, (2000), Αθήνα

³⁰ Δημόπουλος Γ.Δ., Μακροοικονομική Θεωρία- Τόμος Ι: Νεοκλασική Θεωρία, Απασχολήσεως, Εισοδήματος και Τιμών, (1995), Αθήνα, 237

2.7 ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΝ ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΠΕΡΙΟΔΟ

Η οικονομική κρίση και ύφεση μαζί με τα κυβερνητικά μέτρα λιτότητας έχουν έναν κοινό παρανομαστή, την ανεργία, η οποία, με τη σειρά της, οδηγεί στη μετανάστευση, που αυξάνεται με γεωμετρική πρόοδο. Θύματα αυτής της τάσης είναι οι νέοι, με την ανεργία κατά τον μήνα Ιούλιο για τις ηλικίες έως 25 να φτάνει το 43,5% και τον γενικό δείκτη στο 17,6%, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή υπηρεσία Eurostat. Η ανάγκη των νέων για φυγή αποτυπώνεται πλήρως στα στοιχεία της ευρωπαϊκής πύλης Europass, η οποία αποτελεί το μέσο διαφυγής για τον Έλληνα πολίτη, καθώς είναι συγκεντρωτικός χώρος βιογραφικών απ' όλη την Ευρώπη με τη δυνατότητα αναζήτησης δουλειάς σε άλλο κράτος - μέλος.

Μέσα στο 2011, έχουν συμπληρωθεί 79.000 βιογραφικά και υπολογίζεται ότι μέχρι το τέλος του έτους θα έχουν ξεπεράσει τα 100.000. Σε σχέση με αυτά του 2009, εποχές προ κρίσης, η αύξηση είναι εντυπωσιακή. Τότε υπήρχαν μόλις 32.320, δηλαδή παρατηρείται αύξηση που αγγίζει το 310%. Εξίσου εντυπωσιακό είναι το γεγονός ότι, ενώ κατά τους πρώτους μήνες του 2011 τα βιογραφικά δεν ξεπερνούσαν κατά μέσο όρο τα 7.000, τον Σεπτέμβριο και Οκτώβριο έφτασαν τα 12.560 και 11.400 αντίστοιχα. Δηλαδή μετά το τέλος του καλοκαιριού, όπου παραδοσιακά κορυφώνεται η αναζήτηση εργασίας, αυξήθηκαν σημαντικά και οι προσπάθειες για έξοδο από τη χώρα. Το 60% των βιογραφικών που συμπληρώνονται και αποστέλλονται αφορούν ηλικίες έως 30 ετών, δηλαδή τους νέους που τελείωσαν τις σπουδές τους, προπτυχιακές, μεταπτυχιακές, και βγήκαν στην αγορά εργασίας δίχως αποτέλεσμα.

Ένα άλλο ενδιαφέρον στοιχείο είναι οι λιγοστές ευκαιρίες για εργασία που παρουσιάζονται στους νέους, καθώς σε ποσοστό 21,3% δεν έχουν προϋπηρεσία, παρά το γεγονός ότι το 62,1% γνωρίζουν περισσότερες από δύο γλώσσες. Η απορρόφησή τους στην αγορά εργασίας είναι σχεδόν ανύπαρκτη, ανοίγοντας έτσι την πόρτα της εξόδου για το εξωτερικό. Πιο συγκεκριμένα, η πορεία της Ελλάδας ως προς του επιμέρους δείκτες είναι η ακόλουθη:

Ανεργία και επίπεδο εκπαίδευσης: Η χώρα μας αποτελεί την εξαίρεση στον ευρωπαϊκό κανόνα. Ενώ, με κριτήριο το χαμηλό, μέσο και ανώτερο επίπεδο

εκπαίδευσης των ατόμων, η ανεργία στην Ευρώπη μειώνεται κλιμακωτά (11,3%, 8,3% και 4,7% αντιστοίχως), στην Ελλάδα η ανεργία εμφανίζεται αυξημένη στο μέσο μορφωτικό επίπεδο (9,2%) και πέφτει στο χαμηλό (7,1%) και το ανώτερο επίπεδο (5,6%). Το παράδοξο αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η ποιότητα και ο βαθμός ανταπόκρισης των πτυχιούχων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε σχέση με την αγορά εργασίας είναι πολύ χαμηλός.

- Μαθητική διαρροή: Η Ελλάδα με ποσοστό 15,3% - αν και αυτό αμφισβητείται ως υψηλό από έγκριτους ερευνητές- το 2003 βρίσκεται λίγο κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο των 25 μελών (16%). Το 15,3% τη φέρνει στη 18η θέση της σχετικής κατάταξης.

- Απόφοιτοι Λυκείου: Μία από τις ελάχιστες περιπτώσεις, όπου η Ελλάδα κατέχει υψηλή θέση. Με ποσοστό 85%, βρίσκεται μαζί με τις Φινλανδία, Δανία, Γερμανία και Πολωνία να προηγούνται, ενώ Ουγγαρία, Γαλλία, Ιταλία, Τσεχία, Βέλγιο, Ιρλανδία, Σουηδία, Ισπανία, Λουξεμβούργο και Σλοβακία ακολουθούν. Αυτό βεβαίως δεν λέει πολλά πράγματα για την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης, αφού το επίπεδο της Φινλανδίας φαντάζει ακόμη απλησίαστο για την Ελλάδα. Ως προς το ποσοστό των μαθητών που συνεχίζουν στη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση, η Ελλάδα συμπεριλαμβάνεται στην προτελευταία κατηγορία (4η μεταξύ 5 χωρών), όπου τα σχετικά ποσοστά κυμαίνονται από 25% έως 49%.

Από τα στοιχεία προκύπτει ότι οι επιδόσεις της Ελλάδας στην εκπαίδευση και την κατάρτιση είναι πολύ χαμηλός, ενώ προβλήματα φαίνεται πως υπάρχουν κι από πλευράς ποιότητας, επισημαίνουν οι ειδικοί. Τα αποτελέσματα της μελέτης PISA, που δημοσίευσε προ διετίας ο ΟΟΣΑ, περιείχαν σαφείς ενδείξεις ποιοτικής υστέρησης του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ - Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

3.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Η Θεσσαλία είναι το γεωγραφικό διαμέρισμα της ηπειρωτικής Ελλάδας, μεταξύ Μακεδονίας, Στερεάς Ελλάδας, Ηπείρου και Αιγαίου πελάγους. Βρίσκεται στην Κεντρική Ελλάδα και έχει έκταση 13.904 τ.χλμ. Στη Θεσσαλία υπάγεται διοικητικά το συγκρότημα των Βόρειων Σποράδων (εκτός της Σκύρου): δηλ. τα νησιά Σκιάθος, Σκόπελος, Αλόνησος, Πελαγονήσι κ.ά. μικρότερα. Η Θεσσαλία περικλείεται, από κάθε πλευρά της, από ψηλά, δασοσκέπαστα και απόκρημνα βουνά, όπως ο Όλυμπος, το ψηλότερο ελληνικό βουνό. Είναι το "βουνό των βουνών", η κατοικία των δώδεκα θεών της μυθολογίας. Ήταν το καταφύγιο των κλεφτών και των αρματολών στα μαύρα χρόνια της τουρκοκρατίας και η δημοτική μας ποίηση το ύμνησε με τα ωραιότερα δημοτικά τραγούδια. Απέναντί του υψώνεται η Όσσα ή Κίσαβος, έτσι τοποθετημένο που νομίζει κανείς πως τα δύο βουνά είναι έτοιμα για συμπλοκή ("ο Όλυμπος και ο Κίσαβος, τα δυο βουνά μαλώνουν", όπως λέει και το δημοτικό τραγούδι). Νοτιότερα βρίσκεται το μαγευτικό Πήλιο κατάφυτο από οπωροφόρα και άλλα δέντρα.

Το σημαντικότερο βέβαια χαρακτηριστικό της Θεσσαλίας είναι ο κάμπος της. Φαίνεται πως η απέραντη πεδιάδα της Θεσσαλίας ήταν παλιότερα μεγάλη λίμνη, που έπαθε καθίζηση από τους συνεχείς σεισμούς, τα νερά της διοχετεύτηκαν στο Αιγαίο πέλαγος και αποξηράνθηκε. Σήμερα είναι μεγάλη, εύφορη πεδιάδα και λένε ότι το στενό μεταξύ του Ολύμπου και της Όσσας, απ' όπου διοχετεύτηκαν τα νερά στο Αιγαίο, αποτελεί τη μαγευτική και ευφορότατη κοιλάδα των Τεμπών. Λέγεται ακόμη ότι η λίμνη Βοιβηίδα (Κάρλα) είναι απομεινάρια της μεγάλης θεσσαλικής λίμνης. Το κλίμα της Θεσσαλίας είναι γλυκό στα παράλια του Αιγαίου και ηπειρωτικό στο εσωτερικό, όπου είναι αποκλεισμένη από τη θάλασσα εξαιτίας των βουνών της. Η Θεσσαλία ήταν η κοιτίδα του ανθρώπινου γένους κατά τη θρησκεία των αρχαίων Ελλήνων. Στο Πήλιο ζούσαν οι Κένταυροι και ο σοφός δάσκαλος Χείρωνας. Πρώτοι κάτοικοί της ήταν οι Πελασγοί και οι Μινύες, που υποτάχτηκαν στους Θεσσαλούς που κατέβηκαν από την Ήπειρο. Στους Περσικούς πολέμους "μήδισαν" και

αργότερα υποτάχτηκαν στους Μακεδόνες (4ος αι. π.Χ.) και στους Ρωμαίους (2ος αι.). Στο Βυζάντιο αποτελούσε τμήμα του θέματος της Ελλάδας. Τον καιρό της φραγκοκρατίας ήταν επαρχία του Δεσποτάτου της Ηπείρου. Το 1393 κατακτήθηκε από τους Τούρκους. Προσαρτήθηκε στην Ελλάδα το 1881. Το 1942 οι Ιταλοί επιχειρήσαν να ιδρύσουν ρουμανο-βλάχικο βασίλειο στη Θεσσαλία. Η προσπάθειά τους όμως απέτυχε τελείως, γιατί κανείς δεν υποστήριξε μια τέτοια ανίερη ενέργεια.

3.1.1 ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Ο Νομός Μαγνησίας βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της Θεσσαλίας και έχει πληθυσμό 206.995 κατοίκους (2001). Αποτελεί το 1,89% του πληθυσμού της Ελλάδας, καταλαμβάνοντας την 8 η θέση μεταξύ των νομών της χώρας. Επίσης, αποτελεί το 27,45% του πληθυσμού της Θεσσαλίας και καταλαμβάνει τη 2η θέση μεταξύ των Θεσσαλικών νομών με βάση το πληθυσμιακό μέγεθος. Η γεωγραφική του θέση και η μορφολογία του συνθέτουν ένα ιδιαίτερο οικιστικό, φυσικό και παραγωγικό περιβάλλον με την παρουσία του Πηλίου, του Παγασητικού Κόλπου και των Βορείων Σποράδων. Στο οικιστικό δίκτυο του Νομού είναι σαφής η κυριαρχία του Π.Σ. Βόλου το οποίο συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού, αλλά και των οικονομικών δραστηριοτήτων και αποτελεί μια από τις σημαντικότερες πόλεις μεσαίου μεγέθους της χώρας. Ο Νομός διασχίζεται από τον κύριο οδικό άξονα της χώρας (ΠΑΘΕ), η ολοκλήρωση του οποίου αναμένεται να συμβάλει στην ικανοποιητική σύνδεση με τα δύο μητροπολιτικά κέντρα της χώρας. Παρότι ο ΠΑΘΕ έχει βελτιώσει σημαντικά την οδική σύνδεση με τη Λάρισα, η οδική και σιδηροδρομική σύνδεση του Νομού με τους άλλους Θεσσαλικούς Νομούς δεν είναι ικανοποιητική. Αντίστοιχα προβλήματα σύνδεσης υπάρχουν και στο ενδονομαρχιακό επίπεδο, είτε αυτά αφορούν το μεταφορικό δίκτυο των ορεινών περιοχών, είτε τις θαλάσσιες συνδέσεις με τα νησιά των Β. Σποράδων.

Συγκρινόμενος με τους υπόλοιπους νομούς της Θεσσαλίας, ο νομός Μαγνησίας έχει την μεγαλύτερη πληθυσμιακή πυκνότητα, το μεγαλύτερο ποσοστό αστικού πληθυσμού, το μικρότερο ποσοστό αγροτικού πληθυσμού και τους υψηλότερους ρυθμούς πληθυσμιακής αύξησης τις τελευταίες δεκαετίες. Συγκρινόμενος με το σύνολο της χώρας οι δημογραφικές επιδόσεις του νομού κινούνται γύρω από το μέσο όρο (Πίνακας 3.1). Συγκεκριμένα, η πληθυσμιακή πυκνότητα (δηλαδή ο αριθμός των κατοίκων ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο) στην

Μαγνησία (78,53) είναι λίγο μικρότερη από αυτή της χώρας (83,08) αλλά σαφώς μεγαλύτερη από αυτήν της Λάρισας (51,91), η οποία είναι ο αμέσως επόμενος νομός της Θεσσαλίας. Ο πληθυσμός της Θεσσαλίας έχει αυξηθεί κατά την περίοδο 1968-2008 κατά 27,6%, ποσοστό το οποίο είναι λίγο μικρότερο από αυτό της χώρας (30,7%), αλλά σαφώς μεγαλύτερο από αυτό του νομού Λάρισας (17,5%), ο οποίος είναι ο αμέσως επόμενος σε ρυθμούς πληθυσμιακής αύξησης στην Θεσσαλία. Θα πρέπει να σημειώσουμε εδώ ότι οι άλλοι δύο νομοί της Θεσσαλίας (Τρικάλων -3,3% και Καρδίτσας -15,1%) έχουν σημειώσει κατά την ίδια περίοδο μικρή έως σημαντική μείωση πληθυσμού. Την τελευταία δεκαετία 1998-2008, ο νομός Μαγνησίας αύξησε τον πληθυσμό του κατά 4,3%, καταλαμβάνοντας την 29^η θέση από πλευράς επίδοσης στο σύνολο των νομών της χώρας. Η επίδοση αυτή είναι χαμηλότερη από αυτή της χώρας (6,9%), αλλά υψηλότερη από αυτή των υπολοίπων νομών της Θεσσαλίας. Να σημειώσουμε ότι η Θεσσαλία έχει τη χαμηλότερη επίδοση (2,6%) από όλες τις Περιφέρειες της χώρας.

Πίνακας 3.1: Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Γεωγραφική Ενότητα	Πληθυσμός	Ποσοστό συμμετοχής στο πληθυσμό της Χώρας	Πυκνότητα	Ποσοστό μεταβολής πληθυσμού	Ποσοστό μεταβολής πληθυσμού	Ποσοστό αστικού πληθυσμού	Ποσοστό αγροτικού πληθυσμού
	2008	2008	2008	1968-2008	1998-2008	2008	2008
Ελλάδα	10.964.020	100	83,08	30,7	6,8	72,8	27,2
Θεσσαλία	753.888	6,88	53,71	8,4	2,6	60,6	39,4
Μαγνησία	206.995	1,89	78,53	27,6	4,3	73,2	26,8
Λάρισα	279.305	2,55	51,91	17,5	3,2	68	32
Τρίκαλα	138.047	1,26	40,79	-3,3	-0,6	48,6	51,4
Καρδίτσα	129.541	1,18	49,14	-15,1	2,1	37,5	62,5

Πηγή: ΕΣΥΕ, Allmedia, 2009

Πίνακας 3.2: Πληθυσμιακή εξέλιξη 1958-2008

	1958	1968	1978	1988	1998	2008
Ν. Μαγνησίας	153.808	162.285	161.392	182.222	198.434	206.995
Θεσσαλία	628.941	695.385	659.913	695.654	731.230	753.888
Ελλάδα	7.632.801	8.388.553	8.768.641	9.740.417	10.264.156	10.964.020

Πηγή: ΕΣΥΕ, Allmedia, 2009

Η παρουσίαση των πληθυσμιακών εξελίξεων του Νομού Μαγνησίας, από το 1958 έως το 2008, σε σχέση με αυτών της Θεσσαλίας αλλά και της Ελλάδας δίνει τη δυνατότητα σύγκρισης των δημογραφικών αλλαγών και των πληθυσμιακών δυναμικών που δείχνει η κάθε χωρική ενότητα. Οι πληθυσμιακές μεταβολές του Νομού Μαγνησίας παρουσιάζονται αναλυτικότερα στους Πίνακες 3.2 και 3.3, όπου διαπιστώνεται ότι η μεταβολή του 1998-2008 είναι η μικρότερη διαχρονικά, ενώ παράλληλα, παρατηρείται ότι τα τελευταία σαράντα χρόνια ο Νομός εμφάνιζε θετικότερες δημογραφικές μεταβολές από τη Θεσσαλία.

Πίνακας 3.3: Πληθυσμιακή εξέλιξη 1958-2008 (μεταβολές σε %)

	1958-1968	1968-1978	1978-1988	1988-1998	1998-2008
Ν. Μαγνησίας	5,51	-0,55	12,9	8,89	4,31
Θεσσαλία	10,56	-5,1	5,41	5,11	3,1
Ελλάδα	9,9	4,53	11,08	5,37	6,82

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2010

Όσον αφορά στα χαρακτηριστικά του πληθυσμού του Νομού, διαπιστώνεται ότι η Μαγνησία (Πίνακας 3.1) έχει ελαφρά υψηλότερο ποσοστό αστικού πληθυσμού (73,2%) από τη χώρα (73%) και σημαντικά υψηλότερο από την Περιφέρεια Θεσσαλίας (60,6%). Τέλος, έχει ελαφρά χαμηλότερο ποσοστό αγροτικού πληθυσμού (26,8%) σε σχέση με τη χώρα (27,2%) και σημαντικά χαμηλότερο σε σχέση με τη Θεσσαλία (39,4%). Αποτελεί δηλαδή ο Νομός την περισσότερο αστικοποιημένη υποενότητα μιας Περιφέρειας όπου ο αγροτικός τομέας κατέχει τον πιο κυρίαρχο ρόλο σε σχέση με τις άλλες ελληνικές Περιφέρειες. Στο Διάγραμμα 3.1 απεικονίζονται πιο ξεκάθαρα οι πληθυσμιακές μεταβολές κατά την περίοδο 1958-2008. Αίσθηση προκαλούν οι αρνητικές μεταβολές τόσο για την Μαγνησία όσο και

για τη Θεσσαλία τη δεκαετία 1968-1978, οι οποίες είναι δυνατόν να αποδοθούν στο έντονο φαινόμενο εκείνης της εποχής της εσωτερικής και εξωτερικής μετανάστευσης.

Η αντιστροφή του φαινομένου διακρίνεται την αμέσως επόμενη δεκαετία όπου ο νομός Μαγνησίας και η Ελλάδα γενικότερα παρουσιάζουν τις θετικότερες πληθυσμιακές μεταβολές των τελευταίων πενήντα ετών. Συνολικά, θα λέγαμε ότι τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του νομού διαμορφώνουν ένα μάλλον ευνοϊκό προφίλ σε σχέση με τους υπόλοιπους Θεσσαλικούς νομούς και μια δυναμική η οποία είναι συγκρίσιμη με αυτή της χώρας. Απαραίτητη θεωρείται και η εξέταση της ηλικιακής κατανομής του πληθυσμού του νομού, ώστε να διαπιστωθεί, από τη μία, εάν παρουσιάζει διαφορετικό ηλικιακό μοντέλο από αυτό της Χώρας και από την άλλη εάν έχει προκύψει κάποια σημαντική μεταβολή από το 1998 έως το 2008. Κατά πρώτο λόγο, διακρίνεται μια σαφής τάση υπογεννητικότητας (Πίνακας 3.3), μιας και στις ηλικίες 0-14 τα τελευταία σαράντα χρόνια είναι εμφανής η τάση μείωσης του ποσοστού. Η τάση αυτή είναι πραγματικότητα και για τα συνολικά ελληνικά δεδομένα η οποία, συνδυαζόμενη με μια διόγκωση των ποσοστών στις μεγαλύτερες ηλικίες (από 65 και άνω), οφείλεται στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και την πρόοδο της Ιατρικής επιστήμης.

Οι Πίνακες 3.4 και 3.5 παρουσιάζουν την κατανομή του πληθυσμού κατά ομάδες ηλικιών 5 ετών, κατά φύλο για το Νομό και τη Χώρα το 1998 και το 2008. Από τη σύγκριση των ποσοστών μεταξύ ανδρών και γυναικών στο Νομό Μαγνησίας βγαίνει το συμπέρασμα ότι στις ηλικίες μέχρι 24 ετών για το 1998 και 34 ετών για το 2008 οι άνδρες παρουσιάζουν σημαντικά μεγαλύτερο ποσοστό. Στις ηλικίες μεγαλύτερες των 45 ετών για το 1998 και 50 ετών για το 2001 μεγαλύτερο ποσοστό παρουσιάζουν οι γυναίκες. Στις ενδιάμεσες ηλικίες δεν παρατηρείται σαφής υπεροχή συγκεκριμένου φύλου. Το συγκεκριμένο πρότυπο συμβαδίζει και με αυτό του συνόλου της χώρας, τόσο για το 1998 όσο και για το 2008.

Με βάση τους ίδιους Πίνακες, η προαναφερθείσα τάση της υπογεννητικότητας φαίνεται να παρουσιάζεται με μικρότερη ένταση στο Νομό Μαγνησίας σε σχέση με τη Χώρα την τελευταία δεκαετία της ανάλυσης. Αναλυτικότερα, στις μικρές ηλικίες (μέχρι 14 ετών) ο Νομός έχει ψηλότερα ποσοστά πληθυσμού από την Χώρα, ενώ στις ηλικίες 15-29 μεγαλύτερα ποσοστά εμφανίζει η Ελλάδα. Από της ηλικίες 30-39 δεν εμφανίζονται σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ Νομού και Χώρας. Από την ηλικία

των 40 και πάνω ο Νομός παρουσιάζει σαφώς μεγαλύτερα ποσοστά σε σύγκριση με αυτά της Χώρας. Το πρότυπο αυτό παραμένει σχεδόν το ίδιο για το 1998 και το 2008. Ωστόσο, εξετάζοντας αθροιστικά τα ποσοστά των ηλικιών του παραγωγικότερου εργατικού δυναμικού (20-44 ετών), παρατηρείται μια αισθητή υστέρηση από την πλευρά της Μαγνησίας και για τις δυο εξεταζόμενες χρονικές περιόδους. Συνοπτικά η περιοχή, εμφανίζοντας μια τάση υπογεννητικότητα (αν και λιγότερη αισθητή από αυτή της Χώρας) και μια υπεροχή στις πολύ μεγαλύτερες ηλικίες (σε σχέση με τη Χώρα), εκφράζει συνολικά μια τάση γήρανσης του πληθυσμού της.

Πίνακας 3.4: Πληθυσμός κατά ομάδες ηλικιών Ν. Μαγνησίας 1958-2008

	1958	1968	1978	1988	1998	2008
0-14	26,40%	29%	24%	23,30%	19,70%	15,62%
15-44	46,20%	47%	40%	39,10%	40,70%	42,76%
45-64	19%	17%	23%	24,30%	25,30%	24,45%
65+	8,40%	7%	13%	13,30%	14,30%	17,17%
Σύνολο	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πηγή: ΕΣΥΕ 2010, Ιδία Επεξεργασία

Πίνακας 3.5: Κατανομή του πληθυσμού κατά ομάδες ηλικιών 5 ετών για τον Ν. Μαγνησίας και Ελλάδα για το 1998

Ηλικίες	Σύνολο Χώρας				Μαγνησία			
	Άνδρες	%	Γυναίκες	%	Άνδρες	%	Γυναίκες	%
0-4	286143	2,79	270844	2,64	5614	2,83	5322	2,68
5-9	341078	3,32	322356	3,14	6847	3,45	6400	3,23
10-14	387720	3,78	366726	3,57	7630	3,85	7198	3,63
15-19	394647	3,85	371958	3,63	6950	3,50	6609	3,33
20-24	399821	3,90	391591	3,82	6931	3,49	6706	3,38
25-29	359353	3,50	362398	3,53	6534	3,29	6631	3,34
30-34	361163	3,52	367777	3,58	6957	3,51	7136	3,60
35-39	342078	3,33	339238	3,31	6701	3,38	6440	3,25
40-44	336449	3,28	336802	3,28	6578	3,31	6578	3,31
45-49	278589	2,72	281374	2,74	5713	2,88	5798	2,92
50-54	319255	3,11	338060	3,29	6204	3,13	6889	3,47
55-59	322616	3,14	332648	3,24	6303	3,18	6453	3,25
60-64	308493	3,01	336371	3,28	6277	3,16	6669	3,36
65-69	210148	2,05	243707	2,38	4287	2,16	5011	2,53
70-74	150627	1,47	193396	1,88	3112	1,57	4111	2,07
75-79	129403	1,26	166749	1,63	2564	1,29	3383	1,70
80-84	81436	0,79	110621	1,08	1486	0,75	2130	1,07
85-89	34977	0,34	50895	0,50	671	0,34	1026	0,52
90-94	9378	0,09	16847	0,16	168	0,08	323	0,16
95-99	1523	0,01	2928	0,03	22	0,01	49	0,02
100+	511	0,00	1206	0,01	2	0,00	21	0,01
Σύνολο	5055408	49,27	5204492	50,73	97551	49,16	100883	50,84

Πηγή: ΕΣΥΕ, Ιδία επεξεργασία,

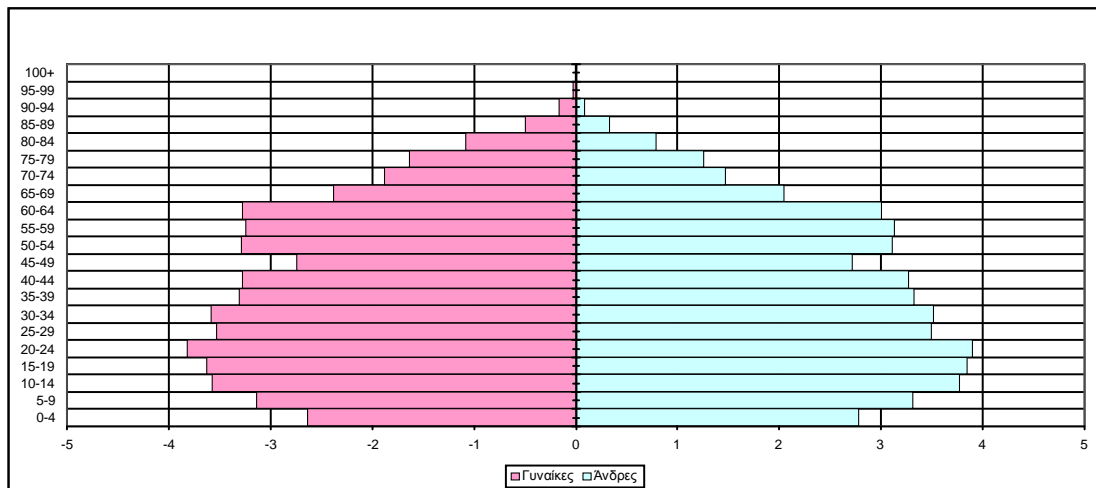
Πίνακας 3.6: Κατανομή του πληθυσμού κατά ομάδες ηλικιών 5 ετών για το ν Ν. Μαγνησίας και Ελλάδα για το 2008

Ηλικίες	Σύνολο Χώρας				Μαγνησία			
	Άνδρες	%	Γυναίκες	%	Άνδρες	%	Γυναίκες	%
0-4	271.306	2,48	258.093	2,36	5.008	2,44	4.856	2,37
5-9	280.484	2,57	264.621	2,42	5.337	2,60	5.128	2,50
10-14	305.404	2,79	280.991	2,57	6.141	3,00	5.563	2,71
15-19	380.500	3,48	345.674	3,16	7.680	3,75	6.662	3,25
20-24	437.018	4,00	398.445	3,64	7.644	3,73	6.823	3,33
25-29	436.199	3,99	411.228	3,76	7.465	3,64	6.953	3,39
30-34	441.543	4,04	428.389	3,92	7.886	3,85	7.633	3,72
35-39	392.326	3,59	391.087	3,58	6.932	3,38	7.134	3,48
40-44	387.644	3,55	394.299	3,61	7.350	3,59	7.484	3,65
45-49	356.135	3,26	357.840	3,27	6.814	3,32	6.530	3,19
50-54	338.090	3,09	349.259	3,19	6.497	3,17	6.567	3,20
55-59	271.095	2,48	289.120	2,64	5.418	2,64	5.867	2,86
60-64	298.181	2,73	341.893	3,13	5.634	2,75	6.810	3,32
65-69	291.600	2,67	331.645	3,03	5.472	2,67	6.393	3,12
70-74	247.136	2,26	297.882	2,72	4.802	2,34	5.761	2,81
75-79	144.761	1,32	184.157	1,68	2.845	1,39	3.556	1,73
80-84	78.700	0,72	109.493	1,00	1.571	0,77	2.193	1,07
85-89	45.961	0,42	59.233	0,54	855	0,42	1.115	0,54
90-94	8.045	0,07	21.455	0,20	138	0,07	360	0,18
95-99	770	0,01	4.697	0,04	13	0,01	89	0,04
>=100	528	0,00	1.170	0,01	7	0,00	19	0,01
Σύνολο	5.413.426	49,5	5.520.671	50,49	101.509	49,52	103.496	50,48

Πηγή: ΕΣΥΕ, Ιδία επεξεργασία

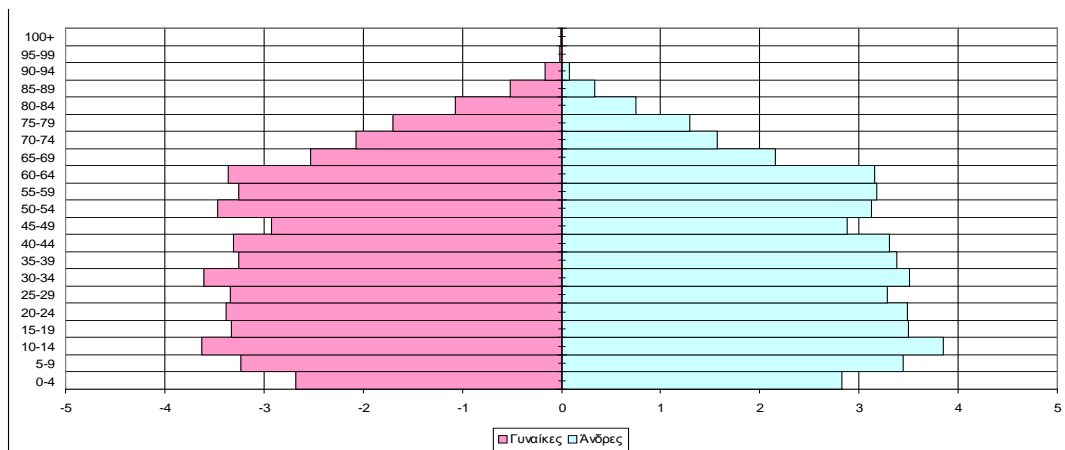
Η απεικόνιση των παραπάνω τάσεων της ανάλυσης, για την Χώρα και το Νομό, για το 1998 και το 2008 αντίστοιχα, φαίνεται μέσω των πυραμίδων των ηλικιών στα Διαγράμματα 3.1, 3.2, 3.3 και 3.4.

Διάγραμμα 3.1: Ηλικιακή Πυραμίδα για το σύνολο της Χώρας, 1998

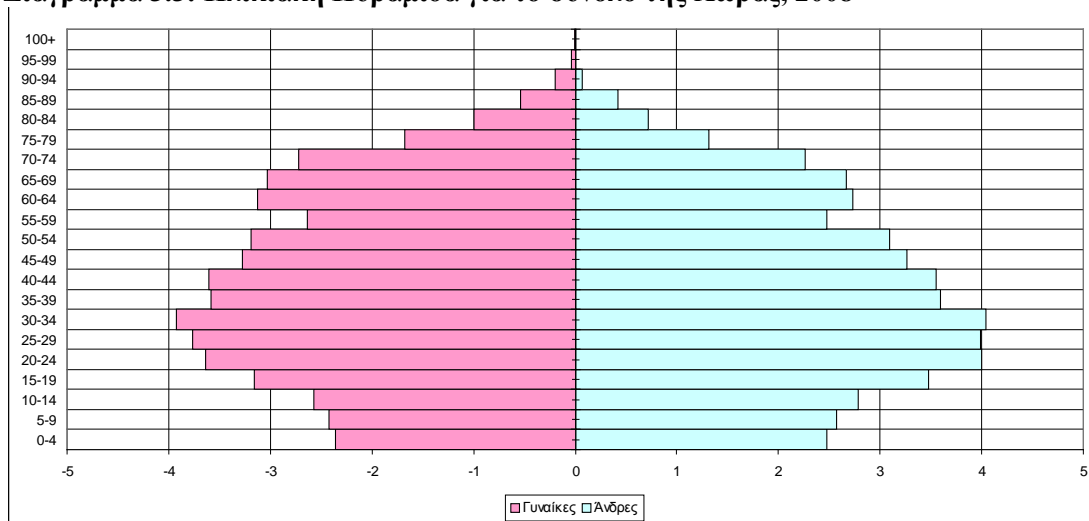
Πηγή: ΕΣΥΕ, Ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα 3.2: Ηλικιακή Πυραμίδα για το νομό Μαγνησίας, 1998

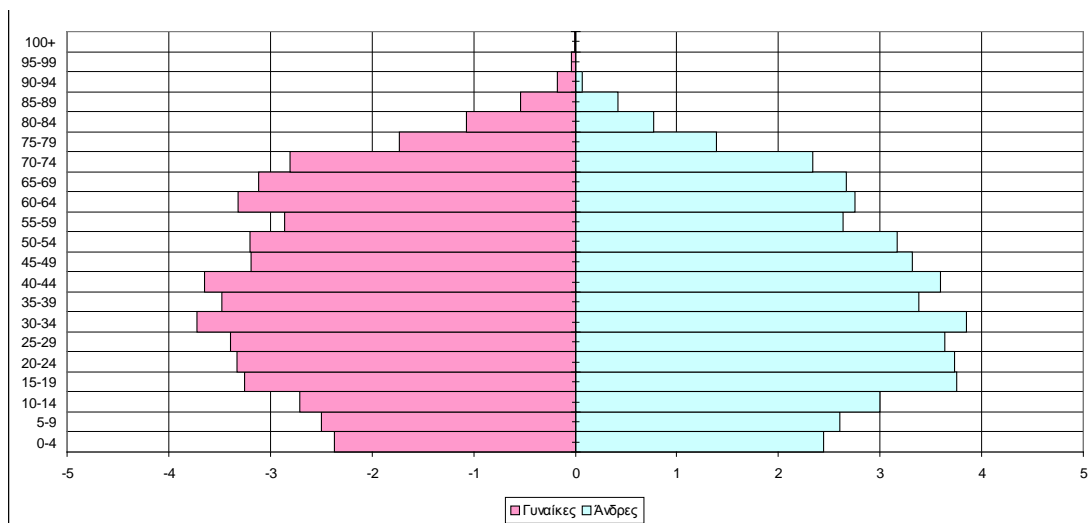
Πηγή: ΕΣΥΕ, Ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα 3.3: Ηλικιακή Πυραμίδα για το σύνολο της Χώρας, 2008

Πηγή: ΕΣΥΕ, Ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα 3.4: Ηλικιακή Πυραμίδα για το νομό Μαγνησίας, 2008

Πηγή: ΕΣΥΕ, Ιδία επεξεργασία, 2009

Πίνακας 3.7: Πληθυσμός Κατοδιαστριακών Δήμων Ν. Μαγνησίας (2000-2010)

	Συνολικός Πληθυσμός 2000	Συνολικός Πληθυσμός 2010	Μεταβολή συνολικού πληθυσμού 2000 - 2010	Πυκνότητ α πληθυσμ ού 2010	Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού (%) 2000	Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού (%) 2010
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10.259.900	10.964.020	6,9	83	100	100
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	734.846	753.888	2,6	54	7,2	6,9
ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	126.854	129.541	2,1	49	1,2	1,2
ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ	270.612	279.305	3,2	52	2,6	2,5
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	198.434	206.995	4,3	79	1,9	1,9
ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	138.946	138.047	-0,6	41	1,4	1,3
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	198.434	206.995	4,3	79	100	100
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ	77.192	82.439	6,8	2979	38,9	39,8
ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΙΑΣ	5.435	6.112	12,5	242	2,7	3
ΔΗΜΟΣ ΑΙΣΩΝΙΑΣ	2.897	3.031	4,6	40	1,5	1,5
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ	14.046	12.987	-7,5	27	7,1	6,3
ΔΗΜΟΣ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ	2.985	2.700	-9,5	21	1,5	1,3
ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΑΛΑΣΤΗΣ	2.415	2.158	-10,6	29	1,2	1
ΔΗΜΟΣ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	4.448	4.583	3	159	2,2	2,2
ΔΗΜΟΣ ΑΦΕΤΩΝ	2.091	1.838	-12,1	23	1,1	0,9
ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΑΣ	3.922	3.829	-2,4	40	2	1,8
ΔΗΜΟΣ ΙΩΛΚΟΥ	2.115	2.071	-2,1	1045	1,1	1
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΛΑΣ	5.531	5.198	-6	23	2,8	2,5
ΔΗΜΟΣ ΜΗΛΕΩΝ	3.767	3.513	-6,7	55	1,9	1,7
ΔΗΜΟΣ	3.239	3.107	-4,1	57	1,6	1,5

ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ						
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΑΓΧΙΑΛΟΥ	6.440	7.411	15,1	92	3,2	3,6
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ	29.018	31.929	10	504	14,6	15,4
ΔΗΜΟΣ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	3.318	3.201	-3,5	141	1,7	1,5
ΔΗΜΟΣ ΠΤΕΛΕΟΥ	2.865	2.881	0,6	24	1,4	1,4
ΔΗΜΟΣ ΣΗΠΙΑΔΟΣ	2.699	2.358	-12,6	19	1,4	1,1
ΔΗΜΟΣ ΣΚΙΑΘΟΥ	5.096	6.160	20,9	123	2,6	3
ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	4.658	4.696	0,8	49	2,3	2,3
ΔΗΜΟΣ ΣΟΥΡΠΗΣ	3.486	4.314	23,8	23	1,8	2,1
ΔΗΜΟΣ ΦΕΡΩΝ	6.855	6.116	-10,8	28	3,5	3
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΒΡΑΣ	899	987	9,8	8	0,5	0,5
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΑΜΙΔΙΟΥ	737	782	6,1	7	0,4	0,4
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΙΝΙΤΣΗΣ	651	898	37,9	15	0,3	0,4
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΚΕΡΙΟΥ	1.629	1.696	4,1	63	0,8	0,8

Πηγή: ΕΣΥΕ 2010

Σε ότι αφορά στην χωρική συγκέντρωση εντός του Νομού παρατηρείται ότι ο πληθυσμός του Δήμου Βόλου αντιπροσωπεύει το 40% του πληθυσμού του Νομού. Αν σε αυτό προστεθεί και το 15,4% της Νέας Ιωνίας τότε προκύπτει ότι το 55% του πληθυσμού του Νομού βρίσκεται συγκεντρωμένο στο Πολεοδομικό συγκρότημα, με διαχρονική τάση μεγαλύτερη ενίσχυσής του. Βλέπουμε δηλαδή σε τοπικό επίπεδο μια αναπαραγωγή του προτύπου συγκέντρωσης με αυτό που υπάρχει στη χώρα, τηρουμένων βεβαίως των επιπέδων.

3.1.2 Δημογραφικοί δείκτες Νομού και Δήμων Μαγνησίας

Στη συνέχεια με την χρήση κάποιων δημογραφικών δεικτών θα προσδιοριστούν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού των Δήμων και του Νομού Μαγνησίας. Οι δείκτες αυτοί είναι:

α) Ο δείκτης γήρανσης (Δ. Γ.):

$$\Delta. \Gamma = \frac{\text{Πληθυσμός 65 ετών και άνω}}{\text{Συνολικός πληθυσμός}} \times 100$$

β) Ο δείκτης νεανικότητας (Δ. Ν.):

$$\Delta. \text{N.} = \frac{\text{Πληθυσμός 0-14 ετών}}{\text{Συνολικός Πληθυσμός}} \times 100$$

γ) Ο δείκτης εξάρτησης (Δ. Ε):

$$\Delta. \text{E.} = \frac{\text{Πληθυσμός [0-14 + 65 και άνω]}}{\text{Πληθυσμός 15-64 ετών}} \times 100$$

Δείκτης γήρανσης

Ο δείκτης γήρανσης στο Νομό βρίσκεται στο μέσο όρο της χώρας. Διαχρονικά αυξάνεται όπως άλλωστε και στη χώρα. Είναι δεύτερος στην κατάταξη μετά την Λάρισα και καλύτερος από ότι στους άλλους νομούς της περιφέρειας Θεσσαλίας. Εμφανίζει ορισμένες διακυμάνσεις σε επίπεδο Δήμων, είναι καλύτερος από τον μέσο όρο στους Δήμους Πορταριάς, Σκιάθου και Αλοννήσου και χειρότερος σε ορισμένους άλλους όπως στις Κοινότητες Ανάβρας και Κεραμιδίου και Τρικεριού και στους Δήμους Αργαλαστής, Πτελεού και Αφετών.

Πίνακας 3.8: Δείκτης γήρανσης πληθυσμού - Νομού Μαγνησίας (1998-2008)

	Δείκτης Γήρανσης 1998	Δείκτης Γήρανσης 2008
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	14	17
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	14	18
ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	17	21
ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ	13	16
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	14	17
ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	15	20
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ	14	16
ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΙΑΣ	14	16
ΔΗΜΟΣ ΑΙΣΩΝΙΑΣ	12	15
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ	15	18
ΔΗΜΟΣ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ	12	15
ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΑΛΑΣΤΗΣ	22	25
ΔΗΜΟΣ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	17	20
ΔΗΜΟΣ ΑΦΕΤΩΝ	19	22
ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΑΣ	16	19
ΔΗΜΟΣ ΙΩΛΚΟΥ	17	21
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΛΑΣ	14	20
ΔΗΜΟΣ ΜΗΛΕΩΝ	19	21
ΔΗΜΟΣ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	17	19
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΑΓΧΙΑΛΟΥ	12	16
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ	11	14
ΔΗΜΟΣ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	13	15
ΔΗΜΟΣ ΠΤΕΛΕΟΥ	19	25
ΔΗΜΟΣ ΣΗΠΙΑΔΟΣ	20	24
ΔΗΜΟΣ ΣΚΙΑΘΟΥ	11	12
ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	19	20
ΔΗΜΟΣ ΣΟΥΡΠΗΣ	22	20
ΔΗΜΟΣ ΦΕΡΩΝ	14	19
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΒΡΑΣ	17	22
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΑΜΙΔΙΟΥ	23	31

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΙΝΙΤΣΗΣ	13	17
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΚΕΡΙΟΥ	19	26

Πηγή: ΕΣΥΕ 2008, Ιδία Επεξεργασία

Δείκτης νεανικότητας

Ο δείκτης νεανικότητας στο Νομό βρίσκεται στο μέσο όρο της χώρας. Διαχρονικά ο δείκτης αυτός μειώνεται, όπως άλλωστε και στη χώρα. Βρίσκεται κάτω από αυτόν της περιφέρειας Θεσσαλίας. Η αναλογία των νέων προς το συνολικό πληθυσμό εμφανίζει ορισμένες διακυμάνσεις σε επίπεδο Δήμων, είναι καλύτερη στους Δήμους Αισωνίας και Νέας Ιωνίας και χειρότερη στις Κοινότητες Ανάβρας και Κεραμιδίου και Τρικερίου και στους Δήμους Πτελεού, Μηλεών, Σηπιάδας και Αφετών.

Πίνακας 3.9: Δείκτης νεανικότητας πληθυσμού - Νομού Μαγνησίας (1998-2008)

	Δείκτης Νεανικότητας 1998	Δείκτης Νεανικότητας 2008
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	19	15
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	20	16
ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	20	15
ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ	21	16
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	20	15
ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	20	15
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ	20	16
ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΙΑΣ	19	16
ΔΗΜΟΣ ΑΙΣΩΝΙΑΣ	23	18
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ	21	15
ΔΗΜΟΣ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ	15	13
ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΑΛΑΣΤΗΣ	14	13
ΔΗΜΟΣ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	18	14
ΔΗΜΟΣ ΑΦΕΤΩΝ	16	12
ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΑΣ	18	16
ΔΗΜΟΣ ΙΩΛΚΟΥ	19	13
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΛΑΣ	19	14
ΔΗΜΟΣ ΜΗΛΕΩΝ	17	12
ΔΗΜΟΣ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	14	15
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΑΓΧΙΑΛΟΥ	19	15
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ	22	18
ΔΗΜΟΣ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	17	14
ΔΗΜΟΣ ΠΤΕΛΕΟΥ	17	12
ΔΗΜΟΣ ΣΗΠΙΑΔΟΣ	15	12
ΔΗΜΟΣ ΣΚΙΑΘΟΥ	19	16
ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	18	16
ΔΗΜΟΣ ΣΟΥΡΙΠΗΣ	18	15
ΔΗΜΟΣ ΦΕΡΩΝ	22	16
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΒΡΑΣ	12	19

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΑΜΙΔΙΟΥ	12	09
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΙΝΙΤΣΗΣ	16	11
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΚΕΡΙΟΥ	19	11

Πηγή: ΕΣΥΕ 2010

Δείκτης εξάρτησης

Ο δείκτης εξάρτησης στο Νομό είναι λίγο κάτω από αυτόν της χώρας. Διαχρονικά μειώνεται και είναι συγκριτικά καλύτερος από ότι στους άλλους νομούς της περιφέρειας Θεσσαλίας. Εμφανίζει ορισμένες διακυμάνσεις σε επίπεδο Δήμων, είναι καλύτερος από τον μέσο όρο σε ορισμένους Δήμους όπως Πορταριάς, Μακρυνίτσας και Αλοννήσου και χειρότερος σε ορισμένους άλλους όπως στις Κοινότητες Ανάβρας και Κεραμιδίου και Τρικερίου και στους Δήμους Αργαλαστής και Πτελεού.

Πίνακας 3.10: Δείκτης εξάρτησης πληθυσμού - Νομού Μαγνησίας (1998-2008)

	Δείκτης Εξάρτησης 1998	Δείκτης Εξάρτησης 2008
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	49	47
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	52	51
ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	57	57
ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ	50	48
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	51	48
ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	54	55
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ	51	47
ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΙΑΣ	49	47
ΔΗΜΟΣ ΑΙΣΩΝΙΑΣ	54	48
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ	56	50
ΔΗΜΟΣ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ	36	40
ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΑΛΑΣΤΗΣ	58	60
ΔΗΜΟΣ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ	53	51
ΔΗΜΟΣ ΑΦΕΤΩΝ	53	53
ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΑΣ	51	53
ΔΗΜΟΣ ΙΩΛΚΟΥ	56	52
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΛΑΣ	48	50
ΔΗΜΟΣ ΜΗΛΕΩΝ	56	49
ΔΗΜΟΣ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ	46	53
ΔΗΜΟΣ Ν. ΑΓΧΙΑΛΟΥ	44	44
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ	51	47
ΔΗΜΟΣ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	42	41
ΔΗΜΟΣ ΠΤΕΛΕΟΥ	57	58
ΔΗΜΟΣ ΣΗΠΙΑΔΟΣ	55	56
ΔΗΜΟΣ ΣΚΙΑΘΟΥ	43	39
ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	59	55
ΔΗΜΟΣ ΣΟΥΡΠΗΣ	66	53
ΔΗΜΟΣ ΦΕΡΩΝ	57	53
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΒΡΑΣ	41	69

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΑΜΙΔΙΟΥ	54	68
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΙΝΙΤΣΗΣ	40	38
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΚΕΡΙΟΥ	60	60

Πηγή: ΕΣΥΕ 2010, Ιδία Επεξεργασία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ. - Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

4.1 Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ

Η περιφέρεια Θεσσαλίας είναι μία εκ των δεκατριών διοικητικών περιφερειών της Ελλάδας. Μετά την πρόσφατη διοικητική μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης, η περιφέρεια της Θεσσαλίας αποτελεί μια αυτοτελή μονάδα της δεύτερης βαθμίδας τοπικής αυτοδιοίκησης. Η Θεσσαλία αποτελείται από τέσσερις νομούς (Λάρισας, Μαγνησίας, Τρικάλων και Καρδίτσας) και έχει συνολική έκταση 13.903 τ.χλμ. Το βασικό χαρακτηριστικό της έκτασης της περιφέρειας Θεσσαλίας είναι η μεγάλη πεδινή έκταση, η οποία περιστοιχίζεται από μεγάλους ορεινούς όγκους. Η μεγάλη πεδινή έκταση της Θεσσαλίας τονίζει και τα βασικό συγκριτικό πλεονέκτημα της περιοχής που είναι η αγροτική παραγωγή.

Στον πίνακα 1 παρίστανται τα βασικά στοιχεία της δημογραφικής εξέλιξης του πληθυσμού κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών. Όπως φαίνεται και από τον πίνακα ο πληθυσμός της Θεσσαλίας κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών παρέμεινε σχετικά σταθερός, και περίπου γύρω στις 736.000. Ο πληθυσμός της Θεσσαλίας απαρτίζεται από το 8% περίπου του συνόλου της επικράτειας, και η μεταβολή του κατά τη διάρκεια της περιόδου 2006-2010 κυμάνθηκε από -0,13% (2008) έως 0,03% ακολουθώντας το γενικότερο πρόβλημα υπογεννητικότητας της χώρας μας.³¹

³¹ **Ελληνική Δημοκρατία**, Νόμος 3852: Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης Φ.Ε.Κ. 87 Τ. 'Α, 7/06/2010

Πίνακας 4.1 Εξέλιξη του Πληθυσμού στη Θεσσαλία

ΕΤΟΣ	2006	2007	2008	2009	2010
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	11.125.179	11.171.740	11.213.785	11.260.402	11.305.118
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	737.144	737.034	736.079	735.885	736.083
		-0,01	-0,13	-0,03	0,03

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Τα βασικά πακέτα επιχορηγήσεων που δόθηκαν ήταν από τους δύο πρόσφατους αναπτυξιακούς νόμους. Πρόκειται για το νόμο 2601/1998 και το νόμο 2399/2004. Στο πλαίσιο που ακολουθεί παρίστανται οι επιχορηγήσεις που έλαβε η Θεσσαλία από τα αναπτυξιακά κίνητρα που δόθηκαν. Όπως μπορεί να γίνει κατανοητό από το πλαίσιο η Θεσσαλία στην περίπτωση του νόμου 2601/1998 μπορούσε να καταταχθεί σε δύο περιπτώσεις περιοχών.

ΠΛΑΙΣΙΟ 1 - ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΑΠΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ

	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Α	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Β
Περιοχή Γ 2601/1998	Επιχορήγηση 30% Επιδότηση επιτοκίου 30% Νέες ξενοδοχειακές μονάδες 15%	Επιδότηση επιτοκίου 30% 70% της επένδυσης εκπίπτει από τα κέρδη 10ετίας
Περιοχή Β 2601/1998	Επιχορήγηση 15% Επιδότηση επιτοκίου 15% Νέες ξενοδοχειακές μονάδες	Επιδότηση επιτοκίου 15% 40% της επένδυσης εκπίπτει από τα κέρδη 10ετίας
ΠΕΡΙΟΧΗ Β 2399/2004	Επιχορήγηση 30%	Επιχορήγηση 25%

Με άλλα λόγια στην περίπτωση της Θεσσαλίας δόθηκαν μια σειρά από διαφορετικά κίνητρα, όπως ήταν η επιχορήγηση της επένδυσης, η επιδότηση του επιτοκίου και η έκπτωση φόρου. Στον πρώτο νόμο η Θεσσαλία χαρακτηριζόταν από δυο κατηγορίες ανάλογα με τον κλάδο της επιχείρησης ενώ στη δεύτερη αποκλειστικά από μία. Ωστόσο τα παραπάνω πακέτα απορροφήθηκαν κυρίως από τουριστικές και ξενοδοχειακές επιχειρήσεις αλλά και από βιομηχανικές μονάδες ενισχύοντας την απασχόληση.³²

4.2 Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ

Η Θεσσαλία είναι μια από τις σημαντικότερες περιφέρειες, της ελληνικής επικράτειας. Αυτό συμβαίνει κυρίως λόγω της ιδιαίτερης συνεισφοράς της στην αγροτική παραγωγή, καθώς και της θέσης της, στο μέσο του ελληνικού χώρου. Στον πίνακα 2 παρουσιάζονται τα βασικά στοιχεία του συνολικού παραγόμενου προϊόντος στη συγκεκριμένη περιφέρεια.

Πίνακας 4.2 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην περιοχή της Θεσσαλίας

	2004	2005*	2006*	2007*	2008*	2009*
<i>Θεσσαλία</i>	10.021	10.883	11.034	11.704	12.410	12.905
Καρδίτσα	1.252	1.347	1.426	1.498	1.498	1.587
Λάρισα	4.204	4.496	4.443	4.722	5.092	5.221
Μαγνησία	3.104	3.308	3.407	3.646	3.876	4.047
Τρίκαλα	1.461	1.732	1.758	1.838	1.944	2.050

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Όπως φαίνεται και από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα το συνολικό παραγόμενο προϊόν, στη συγκεκριμένη περιφέρεια, αυξήθηκε από 7.859 εκατομμύρια ευρώ το 2000 σε 12.905 το 2009. Πρόκειται για μια σημαντική αύξηση, η οποία προσεγγίζει το 61%. Από τους τέσσερις νομούς, οι οποίοι με το νόμο 3852/2010,

³² Λαμπριανίδης Λ., Στοιχεία Οικονομικής Γεωγραφίας, εκδόσεις Πατάκη, (2001), Αθήνα

εξελίχθηκαν σε περιφερειακής ενότητες, ο νομός Λάρισας και ο νομός Μαγνησίας αποτελούν τις ατμομηχανές της ανάπτυξης σε αυτή την περιφέρεια. Ακολουθούν οι νομοί των Τρικάλων και της Καρδίτσας. Ο πίνακας 3 δεικνύει την ποσοστιαία συμμετοχή των τεσσάρων νομών της Θεσσαλίας

Πίνακας 4.3 Ποσοστιαία Συμμετοχή των Νομών της Θεσσαλίας στο συνολικό Προϊόν

	2004	2005*	2006*	2007*	2008*	2009*
Καρδίτσα	12,50	12,37	12,93	12,80	12,07	12,30
Λάρισα	41,95	41,31	40,27	40,35	41,03	40,46
Μαγνησία	30,97	30,40	30,88	31,15	31,23	31,36
Τρίκαλα	14,58	15,91	15,93	15,70	15,67	15,89

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Στον πίνακα 4.3 αναδεικνύεται η βαρύτητα που διαδραματίζουν οι δύο μεγάλοι νομοί της Θεσσαλίας στην παραγωγική της διαδικασία. Στο σύνολο τους και κατά τη διάρκεια της περιόδου 2004-2009, παρήγαγαν κάτι περισσότερο από το 70% του συνόλου. Η συνεισφορά του νομού της Λάρισας κυμάνθηκε μεταξύ 40% και 42% περίπου. Αντίστοιχα το παραγόμενο προϊόν της Μαγνησίας, βρέθηκε μεταξύ 30% και 31,5% στην ίδια χρονική περίοδο. Συνακόλουθα στο διάστημα μεταξύ 12% και 13% τοποθετήθηκε η συνεισφορά του νομού της Καρδίτσας, και από 14% μέχρι 16% η αντίστοιχη των Τρικάλων. Μπορεί λοιπόν να γίνει κατανοητό ότι η οικονομική δραστηριότητα βασίζεται σε σημαντικό βαθμό στους δύο μεγάλους νομούς, δίχως να συνιστά μικρή εξαίρεση και η προσπάθεια που καταβάλουν οι δύο άλλοι νομοί.

Τα παραπάνω μεγέθη εμφανίζουν μια σχετική σταθερότητα στον χρόνο. Το ίδιο συμβαίνει και στη μέτρηση της ποσοστιαίας συμμετοχής του παραγόμενου προϊόντος της Θεσσαλίας, στο συνολικό ελληνικό ΑΕΠ (Γράφημα 4.1). Από το 5,77% του 2000, η συμμετοχή αυτή ακολούθησε αρχικά μια πτωτική πορεία μέχρι το 2002 (5,71%), για ανέβει μέχρι το 2004, όταν και έφτασε στην κορυφή της (5,87%). Έκτοτε μια μειωτική συμπεριφορά χαρακτηρίζει αυτή τη συμμετοχή, η οποία φτάνει το 2008, μέχρι το 5,45%. Ωστόσο είναι αξιοσημείωτο ότι η διακύμανση αυτή δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως έντονη.

Γράφημα 4.1 - Ποσοστιαία Συμμετοχή της Περιφέρειας Θεσσαλίας στο Ελληνικό ΑΕΠ

Πίνακας 4.4 Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ στην Περιφέρεια της Θεσσαλίας

	2004	2005*	2006*	2007*	2008*	2009*
Σύνολο						
Ελλάδος	15.642	16.748	17.545	18.953	20.287	21.084
<i>Θεσσαλία</i>	13.582	14.757	14.964	15.879	16.848	17.535
Καρδίτσα	10.557	11.415	12.159	12.829	12.891	13.732
Λάρισα	14.861	15.853	15.618	16.563	17.827	18.244
Μαγνησία	15.162	16.185	16.689	17.861	18.996	19.845
Τρίκαλα	11.101	13.170	13.372	14.020	14.874	15.735

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον εμφανίζουν τα στοιχεία για το κατά κεφαλήν ΑΕΠ που αναλογεί στους κατοίκους της Θεσσαλίας. Η Λάρισα χάνει την πρωτοκαθεδρία, εδώ από τη Μαγνησία, η οποία εμφανίζεται ως η πλέον ευημερούσα περιοχή της Θεσσαλίας, στα 17.535 το 2008 ανά κάτοικο.

Όμως όπως φαίνεται από το σχετικό πίνακα τα μεγέθη αυτά βρίσκονται σε χαμηλότερα επίπεδα από τα αντίστοιχα της επικράτειας. Παράλληλα αξιοσημείωτες είναι οι ενδοπεριφερειακές διαφορές στην κατανομή των εισοδημάτων (Πίνακας 4.5). Η Μαγνησία λαμβάνει μεταξύ του 112% και του 113%, η Λάρισα μεταξύ του 104% και του 110%, τα Τρίκαλα από 80% έως 89% και η Καρδίτσα από 75% έως 78%

περίπου. Τα στοιχεία αυτά ανατανακλούν σε σημαντικό βαθμό και την ευημερία στις περιφερειακές ενότητες της συγκεκριμένης περιοχής.

Πίνακας 4.5 - Ποσοστό Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ επί του Συνόλου της Περιφέρειας ανά Νομό

	2004*	2005*	2006*	2007*	2008*
Καρδίτσα	77,35	81,25	80,79	76,51	78,31
Λάρισα	107,43	104,37	104,31	105,81	104,04
Μαγνησία	109,68	111,53	112,48	112,75	113,18
Τρίκαλα	89,25	89,36	88,29	88,28	89,73

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Γράφημα 4.2 Σχέση Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ Θεσσαλίας με Επικράτεια

Η σύγκλιση της Θεσσαλίας με την επικράτεια παρίσταται στο γράφημα 4.2. Σε όλη τη διάρκεια της υπόψη περιόδου, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Θεσσαλίας σε σχέση με το αντίστοιχο της επικράτειας, παρέμεινε μικρότερο. Από το 85% περίπου των ετών 2000, 2001 και 2002, η συμμετοχή αυξήθηκε σε 88,11% το 2004, για να ακολουθήσει στη συνέχεια πτωτική πορεία, φτάνοντας το 83,17% το 2008. Εντούτοις δεν μπορεί παρά να τονιστεί ότι η το κατά κεφαλήν ΑΕΠ δεν βρίσκεται σε μια ιδιαίτερα άσχημη θέση για αυτή την περιφέρεια, καθώς υπάρχουν περιφέρειες στην ελληνική επικράτεια (π.χ. Δυτική Μακεδονία, Ήπειρος), που χαρακτηρίζονται από εντονότερη οικονομική υστέρηση.

4.3 ΤΑ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Σημαντική πληροφόρηση παρέχει η ανάλυση των επενδύσεων που έλαβαν χώρα σε αυτή την περιφέρεια. Οι επενδύσεις στη Θεσσαλία (πίνακας 2.5) βασίστηκαν σε σημαντικό βαθμό στις υπηρεσίες, ακολουθώντας τη γενικότερη κατανομή της επικράτειας. Όλοι οι κλάδοι συμμετέχουν σε σημαντικό βαθμό στην προώθηση της επένδυσης στη Θεσσαλία, με τους κλάδους του αγροτικού τομέα, να βρίσκονται σε όχι αμελητέα θέση, Η μελέτη παρουσιάζει την αθροιστική κατανομή των ποσών σε εκατομμύρια ευρώ τονίζοντας μια σχετική πτώση των μεταποιητικών δραστηριοτήτων προς όφελος του εμπορίου, του τουρισμού και των υπόλοιπων μορφών υπηρεσιών.

Πίνακας 4.6 Επενδύσεις ανά Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας στη Θεσσαλία (ποσά σε εκατομμύρια ευρώ)

Έτος	Γεωργία, κτηνοτροφία, δάση, αλιεία	Βιομηχανία συμπεριλαμβανομένης και της ενέργειας	Κατασκευές	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευές οχημάτων και ειδών οικιακής χρήσης, ξενοδοχεία και εστιατόρια, μεταφορές και επικοινωνίες	Χρηματοπιστωτική διαμεσολάβηση, διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμίσθωση και επιχ/τικές δραστηριότητες	Άλλες υπηρεσίες	Συνολικές επενδύσεις
2000	168,9	230,3	23,9	425,8	633,1	464,6	1.946,6
2001	211,8	186,6	39,2	451,9	528,8	455,0	1.873,3
2002	204,3	175,3	40,5	633,4	609,8	479,0	2.142,3
2003	273,1	167,9	60,3	356,0	700,1	355,0	1.912,4
2004	256,0	147,5	50,5	537,9	1.175,1	469,9	2.636,9
2005	78,9	156,6	45,1	468,3	814,4	674,3	2.237,6
2006	261,3	123,1	56,7	507,5	1.506,7	478,0	2.933,3
2007	249,1	238,2	74,0	371,4	1.292,6	593,4	2.818,6
2008	358,4	165,3	109,5	1.038,1	1.251,0	874,4	3.796,9

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Πίνακας 4.7 Ποσοστιαία Κατανομή Επενδύσεων στη Θεσσαλία

	Γεωργία, κτηνοτροφία, δάση, αλιεία	Βιομηχανία συμπεριλαμβανομένης και της ενέργειας	Κατασκευές	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευές οχημάτων και ειδών οικιακής χρήσης, ξενοδοχεία και εστιατόρια, μεταφορές και επικοινωνίες	Χρηματοπιστωτική διαμεσολάβηση, διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμίσθωση και επιχ/τικές δραστηριότητες	Άλλες υπηρεσίες
2000	8,68	11,83	1,23	21,87	32,53	23,87
2001	11,31	9,96	2,09	24,12	28,23	24,29
2002	9,54	8,18	1,89	29,57	28,46	22,36
2003	14,28	8,78	3,16	18,62	36,61	18,56
2004	9,71	5,59	1,91	20,40	44,56	17,82
2005	3,52	7,00	2,02	20,93	36,40	30,13
2006	8,91	4,20	1,93	17,30	51,37	16,29
2007	8,84	8,45	2,63	13,18	45,86	21,05
2008	9,44	4,35	2,89	27,34	32,95	23,03

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Οι τάσεις αυτές παρουσιάζονται αναλυτικότερα στον πίνακα 7 ο οποίος τονίζει την ποσοστιαία κατανομή των επενδύσεων ανά κλάδο στη Θεσσαλία μεταξύ 2000 και 2008. Το γεγονός ότι η ο κλάδος του πρωτογενούς τομέα αυξήθηκε από 8,6% σε 9,44%, σε μια περίοδο που η αντίστοιχη συμμετοχή του στο σύνολο της χώρας μειώνεται, σηματοδοτεί τη σταθερότητα του στην ανάπτυξη της Θεσσαλίας. Σημαντική επιδείνωση από την άλλη πλευρά γνώρισε η βιομηχανία καθώς από το

11,83% του 2000 βρέθηκε στο 4,35% το 2008. Οι κατασκευές αυξήθηκαν από 1,23% σε 2,89%, όπως επίσης οι βασικές μορφές εμπορικών και τουριστικών δραστηριοτήτων (από 21,87% σε 27,34%). Η Θεσσαλία εμφανίζει με άλλα λόγια συγκριτικά πλεονεκτήματα στις υπηρεσίες καθώς οι διαμεσολαβητικές και οι συμβουλευτικές υπηρεσίες διατηρούνται στο 32% περίπου και οι λοιπές υπηρεσίες παραμένουν στο 23%.

Δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως τυχαίο άλλωστε η καταλυτική συμμετοχή του πρωτογενούς τομέα στην απασχόληση του εργατικού δυναμικού της Θεσσαλίας. Η συμμετοχή αυτή που είναι και η μεγαλύτερη από τις αντίστοιχες των υπολοίπων κλάδων τονίζει τη βαρύτητα που έχει η αποτελεσματικότητα του αγροτικού τομέα για την πορεία της ανεργίας στη Θεσσαλία. Ωστόσο από τα 87.292 που απασχολούταν στον αγροτικό τομέα της Θεσσαλίας, το 2000, μειώθηκαν σε 69.911 το 2008. Η απασχόληση στη βιομηχανία αυξήθηκε από 28.489 το 2000, έφτασαν τους 33.221 το 2008, όπως και στις κατασκευές (από 17.990 σε 24.301 στην ίδια χρονική περίοδο). Αυξητικές ήταν επίσης οι τάσεις στο εμπόριο και στον τουρισμό (από 76.332 σε 83.283, στη διαμεσολάβηση και στις συμβουλευτικές υπηρεσίες (από 13.250 σε 19.328) καθώς και στις λοιπές υπηρεσίες (από 60.766 σε 81.133).

Πίνακας 4.8 Συνολική Απασχόληση στη Θεσσαλία

	Γεωργία , κτηνοτροφία, δάση, αλιεία	Βιομηχανία συμπεριλαμβανομένης και της ενέργειας	Κατασκευές	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευές οχημάτων και ειδών οικιακής χρήσης, ξενοδοχεία και εστιατόρια, μεταφορές και επικοινωνίες	Χρηματοπιστωτική διαμεσολάβηση, διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμίσθωση και επιχ/τικές δραστηριότητες	Άλλες υπηρεσίες	Συνολική απασχόληση
--	---	--	------------	---	---	-----------------	---------------------

2000	87.292	28.489	17.990	76.332	13.250	60.766	284.119
2001	80.846	28.909	14.482	72.445	15.389	68.105	280.178
2002	77.467	30.843	17.361	76.730	14.981	64.578	281.960
2003	80.297	30.059	19.632	73.443	14.602	69.367	287.399
2004	76.429	32.880	23.774	86.080	14.451	75.623	309.237
2005	77.434	33.349	24.026	81.707	18.044	70.959	305.518
2006	72.358	36.437	20.822	78.316	19.161	82.245	309.339
2007	69.979	33.233	24.583	82.754	18.991	81.402	310.942
2008	69.911	33.221	24.301	83.283	19.328	81.133	311.177

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

4.4 Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ

4.4.1 Το Χρονικό Διάστημα 1990-2004

Η ελληνική οικονομία από το 1996 και έπειτα είχε εισέλθει σε μια νέα φάση οικονομικής μεγέθυνσης. Ωστόσο οι ρυθμοί αυτοί διακόπηκαν λόγω τη οικονομικής κρίσης και της κρίσης χρέους ελλείμματος που αντιμετωπίζει η ελληνική οικονομίας. Οι υψηλοί ρυθμοί μεγέθυνσης συνοδεύτηκαν από αύξηση των επενδύσεων του παγίου κεφαλαίου και από την επιτάχυνση της παραγωγικότητας της εργασίας. Αντίστοιχα από το 1999 και έπειτα παρατηρούνται χαμηλά επιτόκια σε συνδυασμό με τον χαμηλό πληθωρισμό. Την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας την περίοδο 1996-1999 διαδέχθηκε μια φάση άνθησης μεταξύ των ετών 2000-2007.

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου ο ρυθμός μεγέθυνσης του ΑΕΠ κυμάνθηκε γύρω στο 4%. Θεωρείται χρήσιμο να σημειωθεί ότι κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου είχε προκύψει άνοδος της κερδοφορίας για τις ελληνικές επιχειρήσεις σε συνδυασμό με την επιτάχυνση της συσσώρευσης του παγίου κεφαλαίου, ιδιαίτερα σε μηχανικό εξοπλισμό. Τα αποτελέσματα αυτά επέφεραν επιτάχυνση του τεχνολογικού και του οργανωτικού εκσυγχρονισμού των

επιχειρήσεων ο οποίος κατά κανόνα οφείλεται στη μείωση του εισοδηματικού μεριδίου της εργασίας και στην άνοδο της παραγωγικότητας του παγίου κεφαλαίου³³.

Κατά συνέπεια μέσω των παραπάνω ενδείξεων μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι η ελληνική οικονομία έχει εξέλθει από τη μακρά περίοδο έντονων διακυμάνσεων της περιόδου 1980-1993. Παράλληλα η άνθηση αυτή επέφερε θετικές επιδράσεις προς το επιχειρηματικό κλίμα δηλαδή την προοπτική περάτωσης νέων επενδύσεων, ιδιαίτερα εξαγωγικού προσανατολισμού. Η Ελλάδα εκμεταλλεύτηκε τη μεταβλητή της εισόδου της στην Ε.Ε. και αναπτύχθηκε με βάση το μοντέλο της μικρής χώρας που δραστηριοποιείται σε ένα σύνθετο πλαίσιο διεθνών εμπορικών σχέσεων. Και αυτό διότι η άνοδος της κερδοφορίας των ελληνικών επιχειρήσεων τις επέτρεψε να τοποθετήσουν εκ νέου τα κέρδη τους και πρόσφερε στους έλληνες εξαγωγείς τη δυνατότητα να αντισταθμίσουν τα κόστη εξωτερικών συναλλαγών προβαίνοντας στην εκροή ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό. Ως αποτέλεσμα η απόδοση του κεφαλαίου στο σύνολο της ελληνικής βιομηχανίας ανήλθε σε 118 μονάδες το 2004 με βάση τις 100 μονάδες του 1995. Η άνοδος της κερδοφορίας σε παράλληλα με την άρση του περιορισμού της ζήτησης συνέβαλλε στην άνοδο των επενδύσεων και στην συνακόλουθη επιτάχυνση της συσσώρευσης κεφαλαίου.

Η αύξηση της εγχώριας ενεργού ζήτησης έδρασε θετικά μέσω του αποτελέσματος του επιταχυντή στην αύξηση των επενδύσεων του παγίου κεφαλαίου. Η αύξηση ήταν αρκετή ώστε να υπερκαλύψει την αρνητική συμβολή της εξωτερικής ζήτησης που επιδεινώνει την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων. Το γεγονός αυτό ενισχύει το θετικό κλίμα που υπάρχει για την ανάπτυξη της εξωστρέφειας των ελληνικών προϊόντων.³⁴

³³ **Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ**, Ετήσια Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία και την Απασχόληση, (2005 & 2009), Αθήνα

³⁴ **Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ**, Ετήσια Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία και την Απασχόληση, (2005 & 2009), Αθήνα

4.4.2 Το Χρονικό Διάστημα 2006-2010

Ωστόσο η περίοδος της οικονομικής ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας συνεχίστηκε μέχρι το 2008. Από το 2009 και πέρα η ελληνική οικονομία έχει εισέλθει σε μια περίοδο ύφεσης όπως καταμαρτυρούν τα στοιχεία του Πίνακα 9

Πίνακας 4.9 Ρυθμός Μεταβολής Ελληνικού Ακαθάριστου Προϊόντος 2006-2010

ΕΤΟΣ	ΑΕΠ
2006	4,5
2007	4
2008	2,9
2009	-2,0
2010	-4,0

Πηγή: Eurostat

Από τη μελέτη του πίνακα 4.9 μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι η ελληνική οικονομία έχει εισέλθει σε μια διαδικασία ύφεσης. Κατά τη διάρκεια των ετών 2006, 2007 και 2008 υπάρχει συνεχιζόμενη μείωση. Ωστόσο από το έτος 2008 η ελληνική ανάπτυξη σημείωσε αρνητικό πρόσημο.

Οι αρνητικές αυτές επιπτώσεις οφείλονται τόσο στην επίδραση που άσκησε η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, στην ελληνική οικονομία όσο και σε ενδογενή προβλήματα. Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση προκάλεσε αρνητικές επιδράσεις στη διαδικασία του διατραπεζικού δανεισμού, με αποτέλεσμα τη δυσχέρεια δανεισμού των μικρομεσαίων επιχειρήσεων από τις ελληνικές τράπεζες. Παράλληλα η πολιτική του σκληρού ευρώ που υιοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, οδήγησε τις μικρές οικονομίες της ευρωζώνης στην δυσκολία τέλεσης αποτελεσματικών εξαγωγών, καθώς τα προϊόντα τους γινόταν ολοένα ακριβότερα. Αν ληφθεί υπόψη ότι οι μικρές χώρες της ευρωζώνης προβαίνουν στην αγορά αγαθών από τις πλουσιότερες, τότε μπορεί να γίνει κατανοητό ότι συχνά αντιμετωπίζουν υπέρμετρο δημοσιονομικό κόστος³⁵.

³⁵ Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ, Ετήσια Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία και την Απασχόληση, (2005 & 2009), Αθήνα

Η ιδιαιτερότητα αυτής της κατάστασης μπορεί να προσληφθεί και διαμέσου των συνθηκών δανεισμού που αντιμετώπισε για σημαντικό χρονικό διάστημα η ελληνική οικονομία. Μετά την είσοδο στην ευρωζώνη, ήταν ευκολότερο για την Ελλάδα να προβαίνει σε δανεισμό προκειμένου να ικανοποιηθούν οι ανάγκες του δημόσιου τομέα. Αυτό συνέβαινε αφενός διότι ως κράτος μέλος της ευρωζώνης αντιμετώπιζε χαμηλό κόστος κατά τη διαδικασία δανεισμού και αφετέρου τα θετικά στοιχεία της οικονομικής ανάπτυξης της κατά τη δεκαετία 1996-2005 ενίσχυαν το κύρος της στις διεθνείς χρηματαγορές. Το χαμηλό κόστος δανεισμού, τόσο για το κράτος, όσο και για τις επιχειρήσεις του ελληνικού χρηματοπιστωτικού τομέα (τράπεζες και λοιπά πιστωτικά ιδρύματα) ενίσχυε το επίπεδο της ρευστότητας στην αγορά. Ως αποτέλεσμα οι συνθήκες ανάπτυξης βελτιωνόταν ολοένα (Τράπεζα της Ελλάδας, 2009).

Ωστόσο η πορεία αυτή ξαφνικά ανετράπη. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω το σοκ που υπέστη η ελληνική οικονομία οφείλεται τόσο σε εξωγενείς όσο και σε ενδογενείς παράγοντες. Οι εξωγενείς παράγοντες έθεσαν ουσιαστικά τόσο τον δημόσιο όσο και τον χρηματοπιστωτικό τομέα εκτός διεθνών χρηματαγορών. Τα ενδογενή προβλήματα σε πρώτη ανάλυση προήλθα από την άσχημη κατάσταση στην οποία βρέθηκαν τα δημοσιονομικά της χώρας (INE/ΓΣΕΕ, 2009). Στον 10 παρουσιάζονται στοιχεία για το δημόσιο έλλειμμα και το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της ελληνικής οικονομίας³⁶.

Πίνακας 4.10 Έλλειμμα και Χρέος Ελληνικής Οικονομίας

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΕΙΜΜΑ	ΧΡΕΟΣ
2006	-3,6	97,8
2007	-5,1	95,7
2008	-7,7	99,2
2009	-15,4	126,8

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Όπως μπορεί να γίνει κατανοητό από τα στοιχεία του πίνακα 3, το έλλειμμα του προϋπολογισμού της ελληνικής οικονομίας από 3,6% το 2006, αυξήθηκε σε -

15,4% το 2009. Αντίστοιχα το δημόσιο χρέους της γενικής κυβέρνησης από 97,8% το 2006 αυξήθηκε σε 126,8% το 2009. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στην ιδιαίτερα σημαντική υστέρηση εσόδων που παρουσίασε ο δημόσιος τομέας κατά την ίδια χρονική περίοδο. Ως αποτέλεσμα επήλθε ανισορροπία στον κρατικό προϋπολογισμό με αποτέλεσμα τον εκτροχιασμό των δημόσιων οικονομικών.

Τα δεδομένα αυτά ενισχύθηκαν και από την ύπαρξη ενός επίμονου πληθωρισμού ο οποίος δυσχέραινε ακόμη περισσότερο το ελληνικό πρόβλημα. Στον πίνακα 11 παρουσιάζονται τα συγκεντρωτικά στοιχεία του ελληνικού πληθωρισμού.

Πίνακας 4.11 Πληθωρισμός Ελληνικής Οικονομίας 2005-2009

Έτος	2005	2006	2007	2008	2009
Πληθωρισμός	3,5	3,3	3,0	4,2	1,3

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Αν στα παραπάνω στοιχεία προστεθεί το στοιχείο ότι ο μέσος πληθωρισμός για τους παρελθόντες μήνες του 2010 ανέρχεται σε 5,0% περίπου (στοιχεία Ελληνικής Στατιστικής Αρχής)³⁷ εξάγεται το συμπέρασμα μιας ιδιαίτερα δύσκολης οικονομικής συγκυρίας. Ένα χαρακτηριστικό στοιχείο είναι ότι η ύπαρξη ενός επίμονου πληθωρισμού σε μια χώρα μπορεί να προκαλέσει υψηλή μεταβλητότητα της οικονομικής δραστηριότητας, λόγω της προσπάθειας των οικονομικών αρχών από τη μία πλευρά, να τον καταπολεμήσουν και της λειτουργίας των ενδογενών μηχανισμών του οικονομικού συστήματος που τον προκαλούν. Η μεταβλητότητα αυτή προκύπτει λόγω της αδυναμίας των οικονομικών αρχών να μειώσουν τον πληθωρισμό καθώς λαμβάνεται υπόψη η προοπτική ύφεσης στην οποία μπορεί να εισέλθει η οικονομία³⁸. Είναι εύλογο ότι η μεταβλητότητα του γενικού επιπέδου των τιμών επιφέρει σημαντικές αναταράξεις στη συναλλαγματική ισοτιμία, με αποτέλεσμα την εμφάνιση σημαντικών πιέσεων στις ελληνικές εξαγωγές (Τράπεζα της Ελλάδας, 2009).

³⁷ Ελληνική Στατιστική Αρχή (2011) [<http://www.statistics.gr>]

³⁸ Κιντής Α. & Πουρναράκης Ε., Αρχές Οικονομικής Ανάλυσης, Εκδόσεις Το Οικονομικό, (1993), Αθήνα, 67

4.4.3 Η Ανεργία στην Ελληνική Επικράτεια

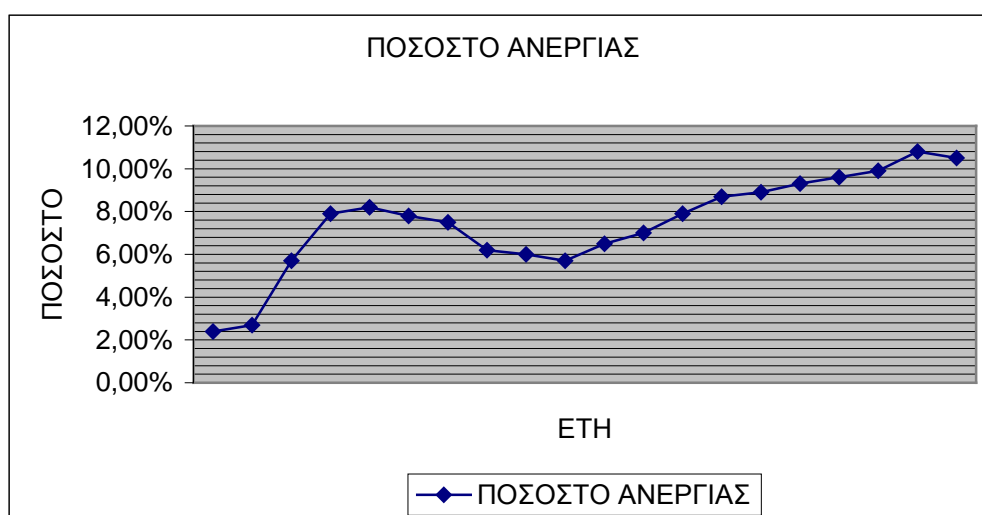
Ο ρυθμός ανεργίας στην ελληνική επικράτεια εμφάνισε μια σχετική αύξηση ειδικότερα από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 και πέρα όπως φαίνεται και στον πίνακα 12. Η τάση αυτή χαρακτήρισε και την πορεία που ακολούθησε η ανεργία κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990. Ωστόσο σημαντική ήταν η προσπάθεια για μείωση του φαινομένου της ανεργίας κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 2000.

Πίνακας 4.12 Ανεργία στην Ελληνική Επικράτεια 1980-1997

ΕΤΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑ (επί %)
1980	2,4
1981	2,7
1982	5,7
1983	7,9
1984	8,2
1985	7,8
1986	7,5
1987	6,2
1988	6,0
1989	5,7
1990	6,5
1991	7,0
1992	7,9
1993	8,7
1994	8,9
1995	9,3
1996	9,6
1997	9,9

(Πηγή Ελληνική Στατιστική Αρχή)

Γράφημα 4.3 Ανεργία στην Ελληνική Επικράτεια 1980-1998

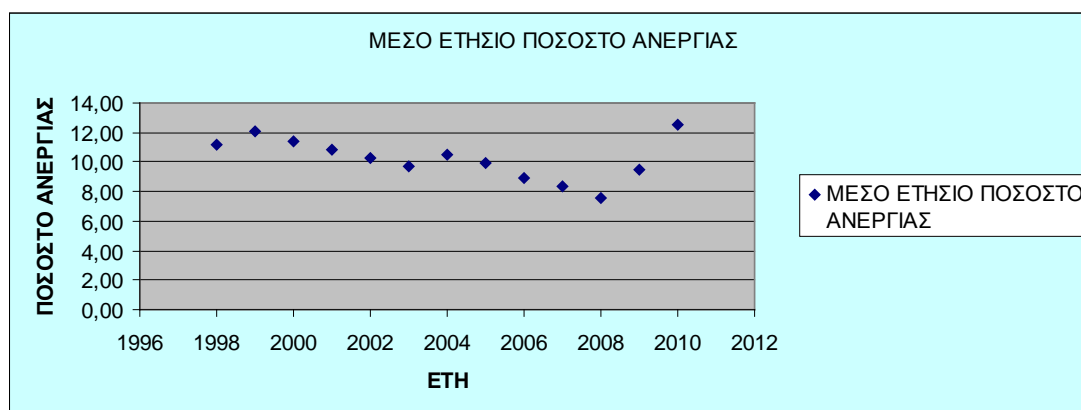
Η κατάσταση της επίμονης ανεργίας συνεχίστηκε και κατά τη διάρκεια των πρώτων οικονομικών ετών, της προηγούμενης δεκαετίας. Όπως φαίνεται και από τον πίνακα 13, με εξαίρεση το 2003, και μέχρι το 2004, η ανεργία στην ελληνική επικράτεια, επέμενε σε διψήφια νούμερα. Το 1998 ανήλθε σε 11,22%, το 1999 σε 12,1%, το 2000 σε 11,35%, το 2001 σε 10,78%, το 2003 σε 9,78% και το 2004 σε 10,5%. Από το 2005 και πέρα ξεκίνησε μια πτωτική τάση του ποσοστού ανεργίας (9,9%), η οποία συνεχίστηκε το 2006 (8,89%), το 2007 (8,3%) και το 2008 (7,6%). Όμως η πτώση αυτή ανακόπηκε το 2009 (9,5%) η οποία διογκώθηκε το 2010 (12,5%).

Πίνακας 4.13 Ανεργία στην Ελληνική Επικράτεια 1998-2010

ΕΤΟΣ	ΜΕΣΟ ΕΤΗΣΙΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ
1998	11,22
1999	12,10
2000	11,35
2001	10,78
2002	10,32
2003	9,72
2004	10,50
2005	9,90
2006	8,89
2007	8,30
2008	7,60
2009	9,50
2010	12,50

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Γράφημα 4.4 Ανεργία στην Ελληνική Επικράτεια 1998-2010

Με βάση τα όσα αναλύθηκαν παραπάνω, δηλαδή την ανάλυση της οικονομικής δραστηριότητας στην ελληνική επικράτεια, μπορούν να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα. Αρχικά μπορεί να γίνει δεκτό, ότι η βελτίωση της οικονομικής δραστηριότητας, κατά τη διάρκεια της χρονικής περιόδου 1996-2004, δεν συνοδεύτηκε από μια παράλληλη μείωση της ανεργίας. Αντιθέτως κατά τη

διάρκεια της δεκαετίας του 1990, το ποσοστό της ανεργίας αυξανόταν, όχι όμως σε ιδιαίτερα προβληματικά επίπεδα. Η εξέλιξη αυτή, μπορεί να θεωρηθεί, απόρροια της διαρθρωτικής ανεργίας, δηλαδή της ανεπάρκειας της ζήτησης εργασίας να καλύψει μέρος της προσφοράς εργασίας συγκεκριμένων επαγγελματικών κλάδων.

Η κατάσταση αυτή αναιρέθηκε σχετικά κατά τη διάρκεια του χρονικού διαστήματος 2004-2009, όταν και η αύξηση του συνολικού ακαθάριστου προϊόντος συνοδεύτηκε από τη μείωση του ποσοστού ανεργίας. Κατά πάσα πιθανότητα, η ώριμη αυτή αντίδραση της ελληνικής οικονομίας, οφείλεται στο εκσυγχρονισμό της, με αποτέλεσμα την καλύτερη κατανομή των κλάδων στην παραγωγική δραστηριότητα. Ωστόσο, όπως ήταν αναμενόμενο η δημοσιονομική κρίση που πλήττει το ελληνικό κράτος, που αυτόματα μεταφέρθηκε στον ιδιωτικό τομέα. Ως αποτέλεσμα αυξήθηκε σημαντικά η ανεργία.

Πίνακας 4.14 Εποχιακή Ανεργία στην Ελλάδα 2004-2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ιανουάριος	11,7	10,4	9,6	8,6	8,0	9,4
Φεβρουάριος	11,0	10,4	10,4	9,0	8,0	9,1
Μάρτιος	11,2	10,6	9,2	9,5	9,0	9,2
Απρίλιος	10,6	9,9	9,0	8,4	7,7	9,4
Μάιος	10,1	9,6	9,2	7,7	6,6	8,5
Ιούνιος	9,9	9,5	8,3	8,2	7,3	8,6
Ιούλιος	10,1	9,6	8,1	7,8	7,0	9,6
Αύγουστος	10,2	9,9	8,6	7,6	7,1	9,0
Σεπτέμβριος	10,0	9,7	8,2	8,3	7,4	9,1
Οκτώβριος	9,8	9,5	7,7	7,9	7,4	9,8
Νοέμβριος	10,6	10,0	9,1	7,6	7,8	10,6
Δεκέμβριος	10,7	9,7	9,3	8,9	8,9	10,2

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Τέλος ο πίνακας 4.14 παρέχει σημαντική πληροφόρηση για την εξέλιξη της εποχικής ανεργίας στην ελληνική επικράτεια. Από τα στοιχεία του πίνακα γίνεται κατανοητό, ότι το 2004, το 2005 και το 2006, τους θερινούς μήνες, ο δείκτης ανεργίας, εμφάνιζε μια σχετική υποχώρηση, σε σύγκριση με τους υπόλοιπους μήνες.

Δεν είναι δύσκολο να γίνει κατανοητό, ότι το αποτέλεσμα αυτό οφείλεται σε σημαντικό στην αύξηση των υπηρεσιών τουρισμού, έναν κλάδο που η Ελλάδα έχει συγκριτικό πλεονέκτημα. Αξιοσημείωτο είναι ακόμη, ότι η τάση αυτή η οποία συνεχίστηκε και στα επόμενα έτη, δηλαδή το 2007, το 2008 και το 2009, παρατηρείται και πριν από τους μήνες των χειμερινών εορτών. Προφανώς η αύξηση της ζήτησης εργασίας συνδέεται με την παραγωγική δραστηριότητα προϊόντων και υπηρεσιών, των οποίων η ζήτηση στην αγορά εμφανίζεται αυξημένη, κατά τη διάρκεια των χειμερινών εορτών (π.χ. παιχνίδια, δώρα, γλυκά κ.α.). Συνεπώς μπορεί να υποστηριχθεί ότι η εποχιακή ανεργία, εμφανίζεται μετά το καλοκαίρι και μετά το φθινόπωρο. Το εύρημα αυτό είναι ιδιαίτερα χρήσιμο, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η ανεργία σε μια τουριστική περιοχή όπως είναι η Θεσσαλία³⁹.

³⁹ **Ιωαννίδης Δ.**, Στατιστικές Μέθοδοι, Τόμος Ι. Εκδόσεις Ζήτης, (2001), Θεσσαλονίκη

4.4.4 Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ

Η ανεργία στη Θεσσαλία σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής παρίσταται στον επόμενο πίνακα. Η τάση που παρουσιάζει η ανεργία σε αυτή την περιφέρεια είναι αυξητική καθώς ο δείκτης ανεργίας, στη διάρκεια των ετών αυτών σημείωσε αύξηση. Η ανεργία στην Καρδίτσα από το 6,2% το 2004 βρέθηκε στο 11,2% το 2010. Αντίστοιχα στη Λάρισα από το 11,5% το 2004, έφτασε στο 13,1% το ίδιο χρονικό διάστημα, ενώ στη Μαγνησία από το 9,3% αυξήθηκε στο 13,4%. Παραδόξως μόνο στα Τρίκαλα σημειώθηκε μείωση (από 10,2% σε 8,7%), ενώ στο σύνολο της χώρας, παρατηρήθηκε αύξηση από το 10,5% στο 12,5%.

Πίνακας 4.15 Η Ανεργία στη Θεσσαλία

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	6,2	9,3	5,8	6,6	6,5	7,1	11,2
ΛΑΡΙΣΗΣ	11,5	10,4	9	9,5	9,7	10,5	13,1
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	9,3	8,5	7,8	5,9	8,1	9,6	13,4
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	10,2	8,7	8,8	7,3	7,1	7,8	8,7
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10,5	9,9	8,9	8,3	7,6	9,5	12,5

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Όπως μπορεί να γίνει κατανοητό από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα η ανεργία πλήττει κατά κύριο λόγο, ή σε κάθε περίπτωση σε μεγαλύτερο βαθμό, τους νομούς που συνεισφέρουν περισσότερο στην παραγωγική δραστηριότητα. Η Λάρισα και η Μαγνησία εμφανίζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας, με αυτό της Λάρισας να είναι διψήφιο σε όλη τη διάρκεια της περιόδου 2004-2010, ενώ της Μαγνησίας γίνεται διψήφιο κατά τη διάρκεια της χρήσης του 2010. Παράλληλα αξίζει να σημειωθεί ότι και ο νομός των Τρικάλων εμφανίζει σημαντικό πρόβλημα ανεργίας (10,2% το 2004) το οποίο όμως στην πάροδο του χρόνου αντιμετωπίζεται (7,8% το 2009 και 8,7% το 2010), Η Καρδίτσα, η οποία δεν αντιμετώπισε σημαντικό πρόβλημα σε αυτό το πεδίο μια και ο δείκτης ανεργίας υπερέβαινε κατά λίγο το 6% (φυσικό ποσοστό ανεργίας), έφτασε το 11,2% το 2010.

Προκειμένου να κατανοηθεί το πλαίσιο των επιπτώσεων της ανεργίας στην Περιφέρεια της Θεσσαλίας θα μελετηθεί η κλαδική διάρθρωση της προστιθέμενης αξίας. Όπως φαίνεται και στον επόμενο πίνακα παρατηρείται μια σαφής υποχώρηση της γεωργίας και των λοιπών δραστηριοτήτων, ενώ όλοι οι υπόλοιποι κλάδοι αυξάνονται ακολουθώντας την αύξηση της προστιθέμενης αξίας που παράγεται στη Θεσσαλία. Αν ληφθεί υπόψη η δυναμική τάση που υπάρχει σε αυτή την περιφέρεια, για ιδιαίτερα μεγάλη συμμετοχή του πρωτογενούς τομέα, στην απασχόληση, μπορεί να κατανοηθεί το βασικό αίτιο αύξησης της ανεργίας. Όπως φαίνεται στον πίνακα η προστιθέμενη αξία στις υπηρεσίες αυξήθηκε στη διάρκεια της περιόδου από 1.156 σε 1.670 (εκατομμύρια ευρώ), ενώ στο εμπόριο-τουρισμό καθώς και στις λοιπές υπηρεσίες σχεδόν διπλασιάστηκε. Το ίδιο συνέβη και για τη βιομηχανία καθώς και για την περίπτωση του κλάδου των κατασκευών. Αξιοσημείωτο είναι επίσης το ότι η μείωση στον κλάδο της γεωργίας ήταν συνεχής σε όλη τη διάρκεια των ετών.

Πίνακας 4.16 Κλαδική Συμμετοχή στην Παραγωγή Προστιθέμενης Αξίας

	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΥΠΗΡΕΣΙ ΕΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕ Σ	ΣΥΝΟΛ Ο
2000	1.089	904	525	1.803	1.156	1.465	6.942
2001	1.010	1.014	671	1.971	1.136	1.610	7.412
2002	1.065	1.158	516	2.184	1.224	1.793	7.940
2003	1.205	1.312	613	2.483	1.354	2.001	8.967
2004	1.107	1.345	723	2.920	1.466	2.223	9.783
2005	1.132	1.463	731	2.932	1.445	2.188	9.890
2006	818	1.694	799	2.970	1.524	2.537	10.343
2007	802	1.631	778	3.416	1.620	2.684	10.932
2008	846	1.871	680	3.461	1.670	2.893	11.421

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Η υποχώρηση αυτή παρίσταται και στα αποτελέσματα της οικονομετρικής παλινδρόμησης του επόμενου πίνακα. Η εξαρτημένη μεταβλητή είναι η συνολική προστιθέμενη αξία της περιφέρειας Θεσσαλίας για το χρονικό διάστημα αυτής της περιόδου. Οι ανεξάρτητες μεταβλητές είναι οι υπόλοιποι κλάδοι.

Σύμφωνα με τα ευρήματα της παλινδρόμησης στατιστικά σημαντικές είναι η επίδραση όλων των κλάδων ($p < 0.05$ στην τελευταία στήλη) με εξαίρεση την επίδραση του σταθερού όρου. Όμως η επίδραση της γεωργίας είναι η μικρότερη (0,993) και ακολουθεί η επίδραση τω λοιπών υπηρεσιών (0,997). Στον αντίποδα τη μεγαλύτερη επίδραση στην παραγόμενη θεσσαλικής προστιθέμενης αξίας έχουν οι υπηρεσίες (1,004), η βιομηχανία (1,001), οι κατασκευές και το εμπόριο (έκαστα από 1,00).

Τα παραπάνω αποτελέσματα δεικνύουν τη μετατόπιση του πρωτογενούς τομέα προς όφελος του δευτερογενούς και κυρίως του τριτογενούς τομέα στο επίπεδο της επίδρασης στην παραγωγή προστιθέμενης αξίας. Το εύρημα αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό και τονίζει την υποστήριξη πολιτικών για βελτίωση της απασχόλησης που έπεται.

Πίνακας 4.17 Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	7,007	4,795		1,461	,281
	ΓΕΩΡΓΙΑ ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ	0,993	0,003	0,094	394,769	0,000
	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	1,001	0,004	0,204	266,583	0,000
	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	1,000	0,003	0,064	373,471	0,000
	ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	1,000	0,002	0,382	423,645	0,000
	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	1,004	0,008	0,124	130,556	0,000
	ΛΟΠΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	0,997	0,006	0,308	178,466	0,000

a. Dependent Variable: ΣΥΝΟΛΟ

4.4 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Οι προτάσεις για ενίσχυση της απασχόλησης στη Θεσσαλία βασίζονται σε σημαντικό βαθμό στα παραπάνω χαρακτηριστικά ευρήματα. Με άλλα λόγια οι προτάσεις για ενίσχυση της απασχόλησης πρέπει να λάβουν σοβαρά υπόψη τις αλλαγές στην παραγωγική διάρθρωση της Θεσσαλίας, οι οποίες και τονίζουν την υποχώρηση του πρωτογενούς τομέα και την αύξηση της συμμετοχής των άλλων δύο. Με άλλα λόγια οι προτάσεις αυτές μπορούν να συνοψιστούν στα παρακάτω στοιχεία:

Σύνδεση των προϊόντων του πρωτογενούς τομέα με τις επιχειρήσεις του τουρισμού ώστε η τροφοδοσία των δεύτερων να γίνεται από τα προϊόντα του πρώτου

Δημιουργία ενός δικτύου συνεργασίας ανάμεσα στις επιχειρήσεις των περιφερειακών ενοτήτων με σκοπό την αλληλοϋποστήριξη σε θέματα τεχνογνωσίας, και εμπειριών, την αλληλοεπικάλυψη σε ζητήματα προσωρινής αδυναμίας εξυπηρέτησης του καταναλωτικού κοινού καθώς και την ανάληψη πρωτοβουλιών για την προσέλκυση των τουριστών.

Την ίδρυση περιφερειακών τμημάτων ανάπτυξης, τα οποία σε συνεργασία με τον ΟΑΕΔ και τα τοπικά επαγγελματικά επιμελητήρια, θα μελετούν την αποτελεσματικότερη εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής, καθώς και την κατανομή του ανέργου εργατικού δυναμικού σε διάφορες θέσεις εργασίας. Τα περιφερειακά τμήματα ανάπτυξης, μπορούν να λειτουργήσουν στις έδρες των τεσσάρων περιφερειακών ενοτήτων και να στελεχωθούν από επιστημονικό προσωπικό τους.

Την αναζήτηση επενδυτικών ευκαιριών ώστε να βελτιωθούν οι υποδομές της Θεσσαλίας και συνεπώς να αυξηθεί η απασχόληση στη βιομηχανία καθώς και στους υπόλοιπους κλάδους. Προς αυτή την κατεύθυνση μπορεί να κινηθεί και η παροχή κινήτρων εκ μέρους της κεντρικής διοίκησης.

Προτάσεις για τον νομό της διαμονής μου (Καρδίτσα)

Ο Νομός Καρδίτσας παρουσιάζει κατ' αρχήν τα τυπικά χαρακτηριστικά της ελληνικής περιφέρειας. Ειδικότερα, στο Νομό αναδεικνύονται προβλήματα όπως αυτά της ανεργίας, της γεωργικής παραγωγής που δεν αποδίδει τα αναμενόμενα, της έλλειψης δυναμισμού του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα. Ο Νομός ενώ διαθέτει πλούτο σε όλα τα επίπεδα, γη εύφορη, ορεινό όγκο μοναδικής ομορφιάς, ιστορικές παραδόσεις, μνημεία κλπ, δεν έχει κατακτήσει τα επιθυμητά επίπεδα ανάπτυξης. Οι αιτίες της υστέρησης ανάπτυξης του Νομού εδράζονται κυρίως στις Αθηνοκεντρικές πολιτικές των εκάστοτε κυβερνήσεων, αλλά εξίσου και στην έλλειψη τοπικού στρατηγικού σχεδιασμού, μέσω του οποίου θα μπορούσαν να ενεργοποιηθούν όλες οι κοινωνικές, πολιτικές και πνευματικές δυνάμεις της Καρδίτσας. Η στέρηση στην ανάπτυξη παρατηρείται και στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις του Νομού, οι οποίες συναρτώνται τόσο με την αγροτική παραγωγή, όσο και με την τουριστική ανάπτυξη. Είναι δηλαδή βασικοί μοχλοί στον σχεδιασμό για την ανάπτυξη του Νομού. Ο τομέας αυτός, που αριθμεί πάνω από 1700 επιχειρήσεις στο Νομό, μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και στην αντιμετώπιση μέρους της ανεργίας. Οι υπάρχουσες μονάδες καλύπτουν κυρίως την τοπική αγορά. Στόχος είναι η δημιουργία επιχειρήσεων που θα μετατρέπουν τις πρώτες ύλες σε καταναλωτικά αγαθά. Έτσι θα καρπωθούμε ως Νομός την υπεραξία της πρωτογενούς παραγωγής και θα παραμένει στον τόπο μας το κέρδος από τον παραγόμενο πλούτο. Παραθέτω στη συνέχεια ένδεκα προτάσεις στο θέμα της ανάπτυξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων του Νομού:

1. Δημιουργία συνθηκών περιβάλλοντος για τόνωση της επιχειρηματικότητας, ενθάρρυνση – διευκόλυνση των νέων επιχειρηματιών, ανάδειξη νέων ευκαιριών.
2. Ανάδειξη της ταυτότητας των τοπικών προϊόντων, προβολής – διαφήμισης με στόχο την κατάκτηση της τοπικής, περιφερειακής και εθνικής αγοράς.
3. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και αύξηση της παραγωγικότητας.
4. Ενθάρρυνση της καινοτομίας και αξιοποίηση των δυνατοτήτων ευρωπαϊκών και άλλων προγραμμάτων.

5. Αναβάθμιση του ρόλου και εκσυγχρονισμός του Επιμελητηρίου Καρδίτσας. Δημιουργία νέων θεσμών, όπως Βιολογική Αγορά στην Καρδίτσα.
6. Θεσμοθέτηση διαδικασιών παρακολούθησης της προόδου της βιομηχανικής – βιοτεχνικής ανάπτυξης του Νομού.
7. Συμπλήρωση των βιοτεχνικών - βιομηχανικών υποδομών και μονάδων, επέκταση σε νέους τομείς, όπως τυποποίηση αγροτικών προϊόντων, τροφίμων, κηπευτικών, κ. ά.
8. Ενίσχυση της παραγωγής και κυρίως πιστοποίησης οικολογικών προϊόντων
9. Δημιουργία επιχειρήσεων αξιοποίησης αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών σε πρωτότυπες εφαρμογές.
10. Αξιοποίηση παραδοσιακών τεχνικών και προβιομηχανικών χώρων (λ.χ. αποστακτήρια τσίπουρου) για μικτή εκμετάλλευση: χώροι μουσειακοί και ταυτόχρονα παραγωγής και διάθεσης προϊόντων.
11. Δημιουργία οργανωμένων Εκθετηρίων προϊόντων και πλήρης αναβάθμιση της Ετήσιας Εμπορικής και Βιοτεχνικής Έκθεσης Καρδίτσας.

Καθοριστικό ρόλο για την ανάπτυξη του Νομού παίζουν οι υποδομές, οι υδάτινοι πόροι, η ενέργεια και οι νέες τεχνολογίες.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η εργασία επιχείρησε να μελετήσει τα βασικά χαρακτηριστικά που διέπουν την ανεργία σε μια συγκεκριμένη περιφέρεια της ελληνικής επικράτειας. Η περιφέρεια που επιλέχθηκε είναι αυτή της Θεσσαλίας και τα στοιχεία που μελετήθηκαν αναφέρονται στην τελευταία εικοσαετία. Η στατιστική ανάλυση έδωσε βαρύτητα στα στοιχεία της τελευταίας δεκαετίας περίπου, με σκοπό να καταστούν κατανοητές οι δυναμικές που χαρακτηρίζουν την απασχόληση στους παραγωγικούς κλάδους της περιφέρειας.

Η ανεργία αποτελεί ένα ιδιαίτερα αρνητικό φαινόμενο, το οποίο είναι απόρροια της ανεπαρκούς οικονομικής δραστηριότητας. Έχοντας τόσο οικονομικές όσο και κοινωνικές διαστάσεις η ανεργία προκαλεί αναταραχές σε μικροοικονομικό και σε μακροοικονομικό επίπεδο. Σε μικροοικονομικό επίπεδο, η ανεργία συμβάλλει κατακόρυφη πτώση του βιοτικού επιπέδου του αέργου και της οικογένειάς της. Αντίστοιχα σε μακροοικονομικό επίπεδο η ανεργία μειώνει τη συνολική ζήτηση, και συνδράμει στη δημιουργία αρνητικού επενδυτικού αλλά και καταναλωτικού κλίματος. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι όταν η ανεργία λαμβάνει χωροθετικές διαστάσεις, μπορεί να πλήξει συνολικά την οικονομία μιας περιοχής.

Η Θεσσαλία αποτελεί μία εκ των δεκατριών συνολικά περιφερειών της ελληνικής επικράτειας. Πρόκειται για ένα γεωγραφικό διαμέρισμα το οποίο ως περιφερειακή διοίκηση αποτελείται συνολικά από τέσσερις περιφερειακές ενότητες. Βασικό χαρακτηριστικό της απασχόλησης στην Θεσσαλία είναι η ανερχόμενη δυναμική που χαρακτηρίζει τον τουρισμό και τις εμπορικές υπηρεσίες και η συνακόλουθη υποχώρηση στους αγροτικούς κλάδους του πρωτογενούς τομέα. Επίσης διακυμάνσεις στην υπό μελέτη χρονική περίοδο δέχθηκαν η βιομηχανία και ο κατασκευαστικός κλάδος, ενώ οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και οι υπόλοιπες υπηρεσίες αντέδρασαν θετικά.

Η συγκέντρωση της απασχόλησης του πληθυσμού στον πρωτογενή τομέα παρουσιάζει μείωση τα τελευταία χρόνια, ενώ αντίθετα αυξήθηκε το ποσοστό απασχόλησης στον τριτογενή τομέα κατά την ίδια περίοδο.

Το 1990 δόθηκαν αναπτυξιακά κίνητρα, φοροαπαλλαγές, δάνεια τα οποία από άλλους επιχειρηματίες χρησιμοποιήθηκαν θετικά και για το καλό του τόπου και από

άλλους αρνητικά και προς ίδιον όφελος παραβλέποντας την αναπτυξιακή πορεία του τόπου. Ορισμένα μακροπρόθεσμα μέτρα αντιμετώπισης είναι η επιδίωξη της πρόωρης συνταξιοδότησης, η υιοθέτηση μέτρων για την επιστροφή των μεταναστών στις χώρες καταγωγής τους, η κινητικότητα εργατικού δυναμικού σε επιδοτούμενες δραστηριότητες, ελκυστικές χορηγήσεις σε επαγγέλματα που κοντεύουν να χαθούν ή δεν παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον κυρίως για τους νέους, η δημιουργία θέσεων εργασίας με υπηρεσίες, σχολεία, εγκαταστάσεις στις επαρχίες εξασφαλίζοντας την παραμονή των νέων, ώστε να αποφεύγεται η συσσώρευση πληθυσμού στα μεγάλα αστικά κέντρα, η αναμόρφωση λειτουργίας του ΟΑΕΔ, η μείωση του ωραρίου από 40 σε 35 ώρες, σωστότερη και πρακτικότερη εκπαίδευση-κατάρτιση, ναι στην θεωρία αλλά ναι και στην πράξη. Η ανθρώπινη εργασία αντικαθίστανται ολοένα και περισσότερο από ρομπότ, υπολογιστές, τηλεπικοινωνίες, τηλεργασία. Είναι μόλις η αρχή μιας μακροχρόνιας τάσης απαξίωσης της μαζικής εργασίας και την ανάδειξη μιας υψηλά εξειδικευμένης "ελίτ" εργασίας διαμορφωμένη στα μέτρα της αυτοματοποιημένης παραγωγής αγαθών και παροχής υπηρεσιών. Οι νέες μορφές απασχόλησης στηρίζονται στους υπολογιστές, στις τηλεπικοινωνίες και στην τηλεργασία, στις οποίες το ελληνικό εργατικό δυναμικό τα τελευταία χρόνια έχει δείξει να εξοικειώνεται σ' αυτό το νέο τεχνολογικό παραλήρημα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

Αργύρης Α., Θεωρίες Οικονομικών Διακυμάνσεων και Κρίσεων, Πανεπιστημιακές Παραδόσεις, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, (2006), Θεσσαλονίκη

Γεωργακόπουλος Θ., Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική, Εκδόσεις Μπένος, (1997), Αθήνα

Δεδουσόπουλος Α., Οι πολιτικές Απασχόλησης στην Ελλάδα, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, (2006), Θεσσαλονίκη

Δημόπουλος Γ.Δ., Μακροοικονομική Θεωρία- Τόμος Ι: Νεοκλασική Θεωρία, Απασχόλησεως, Εισοδήματος και Τιμών, (1995), Αθήνα

Ελληνική Δημοκρατία, Νόμος 3852: Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης Φ.Ε.Κ. 87 Τ. 'Α , 7/06/2010

Ελληνική Στατιστική Αρχή (2011) [<http://www.statistics.gr>]

Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (2006 - 2010)
[<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>]

Ζήκος Σ., Θεωρία Οικονομικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, (2001), Θεσσαλονίκη

Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ, Ετήσια Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία και την Απασχόληση, (2005 - 2009), Αθήνα

Ιωαννίδης Δ., Στατιστικές Μέθοδοι, Τόμος Ι. Εκδόσεις Ζήτη, (2001) Θεσσαλονίκη

Καλογήρου Γ., Ανταγωνιστικότητα: Θεωρητικές αναζητήσεις και στρατηγικές απαντήσεις, Εκδόσεις Γιώργος Δαρδανός, (1998), Αθήνα

Κατρανίδης Σ., Θεωρία Διεθνούς Εμπορίου, Πανεπιστημιακές Παραδόσεις, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (1992), Θεσσαλονίκη

Κατσανέβας Θ., Οικονομική της Εργασίας και Εργασιακές Σχέσεις, Εκδόσεις Σταμούλη, (1997), Αθήνα

Κατσούλης Η., Παγκοσμιοποίηση: Οικονομικές – Πολιτικές – Πολιτισμικές όψεις, Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, (2003) Αθήνα.

Κιντής Α. & Πουρναράκης Ε., Αρχές Οικονομικής Ανάλυσης, Εκδόσεις Το Οικονομικό, (1993), Αθήνα

Κουρλιούρος Η., Διαδρομές στις Θεωρίες του Χώρου, Οικονομικές Γεωγραφίες της Παραγωγής και της Ανάπτυξης, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, (2009), Αθήνα

Λαμπριανίδης Λ., Στοιχεία Οικονομικής Γεωγραφίας, Εκδόσεις Πατάκη, (2001), Αθήνα

Λιανός Θ – Μπένος Θ., Μακροοικονομική Θεωρία και Πολιτική, Εκδόσεις Μπένος, (1998), Αθήνα

Λιανός Θ. , κ.ά., Πολιτική Οικονομία, Εκδόσεις Μπένος, (1998), Αθήνα

Μπένος Θ., Θεωρία Χρήματος, Εκδόσεις Μπένος, (1996), Αθήνα

Πουρναράκης Ε., Θεωρία των Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων, Αθήνα

Τράπεζα της Ελλάδας (2000), Αθήνα

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Borjas G., Τα Οικονομικά της Εργασίας, Εκδόσεις Κριτική, (2003), Αθήνα

Branson W. & Litvack J., Μακροοικονομική Θεωρία, Εκδόσεις Gutenberg, (1998), Αθήνα

Creswell, J. W., Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing among five traditions, Thousand Oaks, (1998), CA: Sage,

Howitt D. & Crammer D., Στατιστική με το SPSS 16.0, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, (2010), Αθήνα

Mc Cann P., Αστική και Περιφερειακή Οικονομική, Εκδόσεις Κριτική, (2002), Αθήνα

Nicholson, W., Μικροοικονομική Θεωρία: Βασικές Αρχές και Προεκτάσεις Τόμος Α', Εκδόσεις Κριτική Βιβλιοθήκη, (1998), Αθήνα

Yin, R. K., Case study research: Design and methods. Thousand Oaks, (1994), CA: Sage